

Regeringens proposition

1999/2000:94

Moderniserade kapitaltäckningsregler m.m.

Prop.
1999/2000:94

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 mars 2000

Lena Hjelm-Wallén

Lars-Erik Lövdén
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen behandlas vissa frågor om kreditinstituts och värdepappersbolags kapitalkrav för risker i verksamheten enligt lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen). Det lämnas förslag rörande införlivandet av tre nya EG-direktiv på kapitaltäckningsområdet. Direktivens bestämmelser föreslås i stor utsträckning genomföras genom bemyndigande från regeringen till Finansinspektionen.

När det gäller kapitalkravet för kreditrisk föreslås vissa kompletteringar av kapitaltäckningslagens riskviktningssystem. Det föreslås att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall kunna föreskriva en lägre riskvikt än 100 procent om det är motiverat från risksynpunkt. Det innebär bl.a. att värdepapper vars värde är beroende av bostadskrediter kan åsättas samma riskvikt, 50 procent, som krediter till bostäder.

För fordringar på AP-fonderna föreslås att, i likhet med andra fordringar på staten, riskvikten noll procent skall tillämpas.

Nuvarande kapitalkrav för marknadsrisker föreslås skärpt så att det även omfattar råvarutillgångar och positioner i råvaruderivat. Guld och positioner i guldderivat skall därvid behandlas enligt reglerna för valutarisik. Vidare skärps kapitalkraven för valutarisk på så sätt att kravet skall beräknas på hela valutaexponeringen.

Dessutom föreslås en möjlighet att under vissa förutsättningar överskrida gränserna för stora exponeringar i 5 kap. kapitaltäckningslagen.

Utöver ändringarna i kapitaltäckningslagen föreslås ändringar i sekretesslagen (1980:100). Sekretess skall framdeles gälla även för uppgifter

som Finansinspektionen erhåller enligt samarbetsavtal med andra utländska myndigheter än tillsynsmyndigheter och med utländska organ på det finansiella området. Prop. 1999/2000:94

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2000.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag	9
3	Ärendet och dess beredning.....	19
4	Bakgrund	20
4.1	Regleringen av kravet på kapitaltäckning	20
4.1.1	Kapitaltäckning.....	20
4.1.2	Baselkommittén och Baselöverenskommel- sen.....	20
4.1.3	EG:s regelverk	21
4.1.4	Kapitaltäckningslagen.....	24
4.2	Tre nya EG-direktiv.....	25
4.2.1	CAD II	26
4.2.2	Hypoteksdirektivet	29
4.2.3	Direktivet om utvidgad matris	31
5	Genomförandet av direktiven	35
6	Ändrade kapitaltäckningskrav för marknadsrisk	37
6.1	Kapitalkrav för råvaror och råvaruderivat	37
6.2	Kapitalkrav för positioner i guld	40
6.3	Placeringar i värdepapper som indirekt har säkrats med panträtt i bostadsfastigheter.....	40
6.4	Fordringar med säkerhet i kommersiella fastigheter	41
6.5	Andra ändringar av riskvikter.....	45
6.5.1	Fordringar på trossamfund.....	45
6.5.2	Fordringar på AP-fonderna.....	47
6.6	Egna modeller	47
7	Överskridande av gränsvärden för stora exponeringar i handels- lagret.....	49
8	Förlagslån i kapitalbasen	52
9	Överklagande av normbeslut.....	54
10	Informationsutbyte och sekretess.....	55
10.1	Nuvarande EG-regler på området för banker och andra kreditinstitut	55
10.2	Artikel 1 i direktivet om utvidgad matris	57
10.3	Sekretesslagen.....	57
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	61
12	Ekonomiska konsekvenser	62
13	Författningskommentar.....	63
13.1	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100). 63	

13.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag	64
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG om ändring av rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut.....	67
Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG om ändring, som särskilt gäller panträtt i fast egendom, av rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut	80
Bilaga 3	Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och III till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 och bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut	83
Bilaga 4	Remissinstanser som yttrat sig över Promemoria om moderniserade kapitaltäckningsregler	91
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	92
Bilaga 6	Lagrådets yttrande.....	106
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 2000....	109
	Rättsdatablad.....	110

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1999/2000:94

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
2. lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

2.1 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs¹ att 8 kap. 5 och 19 §§ samt 9 kap. 12 § sekretesslagen (1980:100)² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

5 §³

Sekretess gäller i statlig myndighets verksamhet, som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet, värdepappersmarknaden eller försäkringsväsendet, för uppgift om

1. affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att han lider skada om uppgiften röjs,
2. ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser.

I ärende hos statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag eller försäkringsaktiebolag,
2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller
3. aktier eller andelar i börs, auktoriserad marknadsplats eller clearingorganisation

gäller sekretess för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretess gäller inte för beslut av myndigheten och inte heller för uppgift som erhållits från annan myndighet om uppgiften inte är sekretessbelagd där.

Sekretess gäller vidare i statlig myndighets verksamhet, som består i övervakning enligt insiderlagen (1990:1342), övervakning enligt lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument eller kontroll enligt valutaväxlingslagen (1996:1006), för sådan uppgift om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden, vilken på begäran har lämnats av någon som är skyldig att lämna uppgifter till myndigheten. Rör uppgiften den uppgiftsskyldige gäller dock sekretess endast om denne kan antas lida

¹ Jfr rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (EGT L 322, 17.12.1977 s. 30, Celex 377L0780) senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG av den 22 juni 1998 om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och III till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 och bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (EGT L 204, 21.07.1998 s. 29, Celex 398L0033).

² Lagen omtryckt 1992:1474.

³ Senaste lydelse 1998:264.

skada eller men om uppgiften röjs och sekretess inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten.

Sekretess gäller, i den mån riksdagen har godkänt avtal härom med främmande stat eller mellanfolklig organisation, hos myndighet i verksamhet som avses i första–tredje styckena för sådan uppgift om affärs- eller driftförhållanden och ekonomiska eller personliga förhållanden som myndigheten erhållit enligt avtalet. Samma sekretess gäller hos Finansinspektionen, i den mån regeringen föreskriver det, om inspektionen från *motsvarande* utländsk myndighet erhållit uppgifter enligt annat avtal. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtalet.

Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen enligt första stycket 1, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

Utan hinder av sekretess får uppgift enligt första stycket lämnas till en börs om uppgiften behövs för att börsen skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller annan författning.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

19 §

Sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:672).

Sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:672). *Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtal som ingåtts med utländsk myndighet eller utländskt organ.*

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

9 kap.
12 §⁴

Prop. 1999/2000:94

Sekretess gäller i ärende om någons inträde i Advokatsamfundet, om disciplinärt ingripande mot advokat eller om advokats uteslutning ur samfundet för uppgift om hans ekonomiska ställning eller om annans personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada eller men om uppgiften röjs.

Motsvarande sekretess gäller i ärende om godkännande eller auktorisation av revisor eller registrering av revisionsbolag, om disciplinärt ingripande mot godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag eller om upphävande av godkännande, auktorisation eller registrering. Sekretessen enligt detta stycke gäller inte beslut i ärendet.

Motsvarande sekretess gäller i ärende om godkännande eller auktorisation av revisor eller registrering av revisionsbolag, om disciplinärt ingripande mot godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag eller om upphävande av godkännande, auktorisation eller registrering. *Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtal som ingåtts med utländsk myndighet eller utländskt organ.* Sekretessen enligt detta stycke gäller inte beslut i ärendet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

⁴Senaste lydelse 1995:532.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 1999/2000:94

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

dels att 7 kap. 17 och 18 §§ skall utgå,

dels att rubrikerna närmast före 4 kap. 8 § och 7 kap. 17 § skall utgå,

dels att nuvarande 5 kap. 6 § skall betecknas 5 kap. 7 §,

dels att 2 kap. 6 §, 3 kap. 1 §, 4 kap. 1, 2, 6 och 8 §§, 5 kap. 4 §, 6 kap. 9 § samt 7 kap. 16 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas ett nytt kapitel, 8 kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §²

Kapitalbasen utgörs av summan av primärt och supplementärt kapital efter avräkning enligt 7 § och 5 kap. 4 § tredje stycket 2. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Med primärt kapital avses:

A. I bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag eget kapital med undantag för kumulativa preferensaktier, i sparbanker reservfonder, i medlemsbanker och kreditmarknadsföreningar eget kapital med undantag för förlagsinsatser samt i Svenska skeppshypotekskassan kassans reservfond. Från eget kapital skall undantas uppskrivningsfonder.

¹ Jfr rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (EGT L 386, 30.12.1989 s. 14, Celex 389L0647) senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG av den 22 juni 1998 om ändring, som särskilt gäller panträtt i fast egendom, av rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (EGT L 204, 21.07.1998 s. 26, Celex 398L0032), och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG av den 22 juni 1998 om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och III till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 och bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (EGT L 204, 21.07.1998 s. 29, Celex 398L0033), samt rådets direktiv 93/6/EEG av den 15 mars 1993 om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (EGT L 141, 11.06.1993 s. 1, Celex 393L0006) senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG av den 22 juni 1998 om ändring av rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (EGT L 204, 21.07.1998 s. 13, Celex 398L0031), och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG av den 22 juni 1998 om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och III till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 och bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (EGT L 204, 21.07.1998 s. 29, Celex 398L0033).

² Senaste lydelse 2000:42.

B. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

C. I banker och kreditmarknadsföretag kapitalandelen av det belopp som svarar mot bankens eller företagets reserver till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande.

Med supplementärt kapital avses värdet av förlagslån och andra skuldförbindelser *med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. Förlagslån och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen.*

Med supplementärt kapital avses värdet av skuldförbindelser *som medför rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer (förlagslån) och som har en ursprunglig löptid på minst fem år.*

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter medgivande av Finansinspektionen, räknas värdet av förlagsinsatser samt andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

3 kap.

1§³

Kapitalkravet för kreditrisker enligt 2 kap. 2 § bestäms i förhållande till ett instituts tillgångar och åtaganden som inte ingår i handelslagret. Tillgångar och åtaganden delas in i följande grupper:

- A 1. Inneliggande kassa, checkar och postremissväxlar.
2. Placeringar och fordringar för vilka svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet svarar.
3. Placeringar och fordringar för vilka en utländsk stat eller centralbank svarar, om placeringen eller fordran gäller i den utländska statens valuta och är refinansierad i samma valuta.
4. Övriga placeringar och fordringar för vilka svarar Europeiska gemenskaperna eller någon av de utländska stater eller centralbanker som regeringen föreskriver.
5. Placeringar och fordringar för vilka svarar en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–5 och

³ Senaste lydelse 1995:1598.

*som uppfyller de krav
regeringen föreskriver.*

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–5.

B 1. Placeringar och fordringar för vilka *Allmänna pensionsfonden*, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse svarar.

2. Placeringar och fordringar för vilka svarar en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver.

3. Placeringar och fordringar med en återstående löptid av högst ett år för vilka ett utländskt kreditinstitut svarar.

4. Placeringar och fordringar för vilka svarar ett utländskt kreditinstitut i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver.

5. Placeringar och fordringar för vilka svarar någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver.

7. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–6.

B 1. Placeringar och fordringar för vilka Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappersrörelse svarar.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–5 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–5.

C. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av panträtt i bostadsfastighet eller tomträtt till sådan fastighet inom det uppskattade värde som institutet bestämt efter särskild värdering.

7. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–6.

C. 1. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av panträtt i bostadsfastighet eller tomträtt till sådan fastighet inom det uppskattade värde som institutet bestämt efter särskild värdering.

2. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

D. Övriga placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden.

Vid bestämmandet av kapitalkravet undantas

– sådana övervärden och tillskott som enligt 2 kap. 7 § andra respektive tredje stycket skall räknas av från kapitalbasen,

– sådana tillskott som avses i 2 kap. 7 § fjärde stycket,

– sådana icke likvida tillgångar som räknats av från kapitalbasen enligt 2 kap. 8 §,

– sådana poster som inte skall räknas in vid bestämmandet av ett instituts exponeringar enligt 5 kap. 4 § tredje stycket 2 och som räknats av från kapitalbasen,

– fordringar mot företag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som institutet och som omfattas av bestämmelserna i 6 kap. om fullständig konsolidering eller konsolidering genom klyvningsmetod,

– fordringar som har garanterats av ett företag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som institutet och som omfattas av bestämmelserna i 6 kap. om fullständig konsolidering eller konsolidering genom klyvningsmetod.

Vid bestämmandet av kapitalkravet skall tillgångarna och åtagandena tas upp till sammanlagt

– 0 % av summan av de poster som anges i första stycket A,

– 20 % av summan av de poster som anges i första stycket B,

– 50 % av summan av de poster som anges i första stycket C, samt

– 100 % av summan av de poster som anges i första stycket D.

4 kap.**1 §**

Ett instituts handelslager utgörs av sådana positioner i finansiella instrument som institutet tagit för att på kort sikt göra en vinst eller för att skydda andra positioner i handelslagret. Till handelslagret skall också räknas sådana exponeringar som uppkommit till följd av oavslutade affärer i finansiella instrument eller inte fullgjorda leveranser av sådana instrument.

Ett instituts handelslager utgörs av sådana positioner i finansiella instrument *och råvaror* som institutet tagit för att på kort sikt göra en vinst eller för att skydda andra positioner i handelslagret. Till handelslagret skall också räknas sådana exponeringar som uppkommit till följd av oavslutade affärer i finansiella instrument *och råvaror*, eller inte fullgjorda leveranser av sådana instrument *och råvaror*.

Handelslagret utgörs vidare av ett instituts resultatförda men oreglerade fordringar som är hänförliga till poster i handelslagret, såsom fordringar på avgifter, provisioner, räntor och utdelningar.

2 §

Kapitalkravet för ränteanknutna finansiella instrument som ingår i ett instituts handelslager bestäms på grundval av emittentens kreditvärdighet och instrumentens löptid. Kapitalkravet omfattar specifik och generell risk i positionerna. Vid beräkning av kapitalkravet får institutet mot varandra räkna av positioner vilkas värde ökar vid ökning av instrumentets eller underliggande instruments värde (långa positioner) och övriga positioner (korta positioner) i finansiella instrument, om instrumenten är av samma slag och utgivna av samma emittent eller, i fråga om finansiella instrument med andra finansiella instrument som underliggande tillgång, om den underliggande tillgången utgörs av instrument som uppfyller dessa villkor.

Vid bestämmandet av kapitalkravet avseende den specifika risken skall de ränteanknutna finansiella instrumenten delas in i följande grupper:

A. Placeringar och fordringar

1. där emittenten är svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet,
2. där emittenten är någon utländsk stat eller centralbank som regeringen föreskriver,
3. där emittenten är en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver,

4. som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–3 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver,

4. för vilka säkerheten utgörs av placeringar eller fordringar som anges i 1–3.

5. för vilka säkerheten utgörs av placeringar eller fordringar som anges i 1–4.

B. Placeringar och fordringar

1. där emittenten är ett kreditinstitut eller värdepappersbolag,
2. där emittenten är en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
3. där emittenten är ett utländskt kreditinstitut eller värdepappersföretag i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
4. där emittenten är någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver,

5. som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–4 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver,

5. för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som avses i 1–4,

6. som uppfyller särskilda krav i fråga om marknadsnotering, likviditet och kreditvärdighet hos emittenten.

6. för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som avses i 1–5,

7. som uppfyller särskilda krav i fråga om marknadsnotering, likviditet och kreditvärdighet hos emittenten.

C. Övriga placeringar och åtaganden.

Kapitalkravet för den specifika risken skall i varje enskild valuta motsvara

- 0 % av summan av de poster som anges i andra stycket A,
- 0,25 %, 1,00 % och 1,60 % av summan av de poster som anges i andra stycket B, beroende på om den återstående löptiden är högst 6 månader, mellan 6 och 24 månader respektive över 24 månader, samt
- 8 % av summan av de poster som anges i andra stycket C.

Kapitalkravet för den generella risken skall i varje enskild valuta bestämmas enligt antingen en löptidsbaserad eller en durationsbaserad metod.

6 §

Om ett institut har betalat för finansiella instrument som ingår i handelslagret innan dessa har mottagits eller levererat instrumenten utan att likvid erhållits för dem skall kapitalkravet bestämmas till 8 % av värdet av de finansiella instrumenten eller likviden sedan värdet multiplicerats med det riskvikttal som enligt andra stycket gäller för motparten i transaktionen. Om transaktionen gjorts över en stats gräns gäller vad nu sagts endast om en eller flera dagar har förflutit efter det att betalningen eller leveransen ägt rum.

Det i första stycket avsedda riskvikttalet utgör

A. 0 % för

1. svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet,
2. utländska stater eller centralbanker som regeringen föreskriver,

3. en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver.

B. 20 % för

1. Allmänna pensionsfonden,

2. ett kreditinstitut eller värdepappersbolag,

3. en svensk börs eller clearingorganisation,

4. en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

5. ett utländskt kreditinstitut eller värdepappersföretag i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

6. en börs eller clearingorganisation i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

7. någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver.

C. 100 % för övriga motparter.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte återköpsavtal (repor och omvända repor), värdepapperslån och sådana derivatinstrument som regeringen föreskriver. För dessa skall kapitalkravet i stället beräknas i enlighet med vad regeringen föreskriver.

3. en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver,

4. fordringar och placeringar som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–3 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

1. ett kreditinstitut eller värdepappersbolag,

2. en svensk börs eller clearingorganisation,

3. en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

4. ett utländskt kreditinstitut eller värdepappersföretag i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

5. en börs eller clearingorganisation i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

6. någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver,

7. fordringar och placeringar som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–6 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

8 §⁴

Om ett instituts totala nettoposition i annan valuta än redovisningsvalutan enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) för hela verksamheten överstiger 2 % av kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§ skall kapitalkravet motsvara

Ett institut skall uppfylla ett kapitalkrav för valutarisk och råvarurisk. Kravet skall bestämmas och beräknas för hela verksamheten enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

⁴ Senaste lydelse 2000:42.

8 % av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala netto-position i annan valuta än redovisningsvalutan avses den högsta summan av ett instituts korta nettopositioner eller långa netto-positioner i olika valutor.

För balanserade positioner i nära korrelerade valutor får tillämpas ett kapitalkrav motsvarande 4 % av värdet av den balanserade positionen. Vidare får ett lägre kapitalkrav tillämpas för valutor som omfattas av mellanstatliga bindande överenskommelser om valutakurssamarbete.

Efter medgivande av Finansinspektionen får en simuleringsmetod användas vid beräkning av kapitalkravet enligt denna paragraf.

5 kap.

4 §⁵

Vid bestämmandet av ett instituts exponering enligt 1 och 3 §§ skall inte räknas in de poster som avses i 3 kap. 1 § första stycket A 2–6.

Vid valutatransaktioner omfattas inte exponeringar som uppkommer i samband med normal avveckling av en transaktion under två dygn efter betalning. Vid köp eller försäljning av finansiella instrument omfattas inte exponeringar som uppkommer i samband med normal avveckling av en transaktion under fem vardagar efter den tidpunkt då antingen betalning har skett eller de finansiella instrumenten har levererats.

Regeringen får föreskriva att även andra poster än dem som anges i första stycket inte skall räknas in vid bestämmandet av ett instituts exponeringar enligt detta kapitel, om

1. kreditrisken är låg, eller
2. posterna räknats av från institutets kapitalbas.

6 §

Värdet av ett instituts exponeringar i handelslagret mot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning får, efter med-

⁵ Senaste lydelse 1995:1598.

givande av Finansinspektionen, överstiga de gränsvärden som anges i 1 och 3 §§, om institutet uppfyller det särskilda kapitalkrav och de villkor i övrigt för den överstigande exponeringen som regeringen föreskriver.

6 kap.

9 §

Kapitalbasen för den finansiella företagsgruppen skall bestämmas i enlighet med vad som anges i 2 kap. 6–8 §§. Även den del av kapitalbasen som belöper på minoritetsandelar skall ingå. Goodwill som belöper på företag som omfattas av gruppbaserad redovisning skall räknas av från primärt kapital.

Vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker skall tillgångar och åtaganden tas upp till de värden som föreskrivs i 3 kap. 1 §. Vid beräkning av kapitalkrav för marknadsrisker skall reglerna i 4 kap. 2–8 §§ tillämpas. Exponeringar skall bestämmas på sätt som anges i 5 kap.

Vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker skall tillgångar och åtaganden tas upp till de värden som föreskrivs i 3 kap. 1 §. Vid beräkning av kapitalkrav för marknadsrisker skall reglerna i 4 kap. 2–8 §§ *eller* 9 § tillämpas. Exponeringar skall bestämmas på sätt som anges i 5 kap.

7 kap.

16 §

Beslut som Finansinspektionen meddelar med stöd av 12 § får överklagas hos kammarrätten.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. *Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).* Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande skall gälla omedelbart.

1 §⁶ Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall meddela närmare föreskrifter om

1. villkor för att räkna in poster i kapitalbasen och räkna av poster från densamma enligt 2 kap. 6 § respektive 7 §, omfattningen av dessa poster och hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas enligt samma paragrafer,
2. vilka poster som får räknas in i kapitalbasen enligt 2 kap. 8 § och omfattningen av dessa samt vilka icke likvida tillgångar som skall räknas av från kapitalbasen enligt samma paragraf,
3. beräkning av kapitalkraven enligt 3 kap. 1 och 2 §§,
4. vilka poster som skall ingå i handelslagret enligt 4 kap. 1 § och omfattningen av dessa,
5. beräkning av kapitalkraven enligt 4 kap. 2–7 §§,
6. hur exponeringarna skall värderas vid beräkningen av ett instituts exponeringar enligt 5 kap. 1 och 3 §§,
7. hur konsolidering skall ske och hur kapitalbasen skall beräknas enligt 6 kap. 6–9 §§,
8. innehållet, utformningen och omfattningen av den redovisning eller information som skall lämnas enligt 7 kap. 5 §,
9. omfattningen och fullgörandet av rapporteringsskyldigheten enligt 7 kap. 11 §.

2 §⁷ Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela de föreskrifter som behövs om

1. villkoren för att beräkna kapitalkravet enligt undantagsregeln i 2 kap. 4 §,
2. beräkning av kapitalkravet enligt 2 kap. 5 § första stycket.

3 §⁸ Regeringen får bemyndiga Finansinspektionen att meddela sådana föreskrifter och fatta sådana beslut som avses i

1. 3 kap. 1 § första stycket A 4–6, B 2, 4–6 samt C 2,
2. 4 kap. 2 § andra stycket A 2–4 och B 2–5,
3. 4 kap. 6 § andra stycket A 2–4 och B 3–7 samt tredje stycket,
4. 4 kap. 8 §,
5. 4 kap. 9 §,
6. 5 kap. 4 § tredje stycket,
7. 5 kap. 6 §,
8. 6 kap. 2 §, samt
9. 7 kap. 6 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 16 § i dess äldre lydelse.

⁶ Senaste lydelse av tidigare 7 kap. 17 § 1995:756.

⁷ Senaste lydelse tidigare 7 kap. 18 §.

⁸ Senaste lydelse tidigare 7 kap. 18 §.

Den 21 juli 1998 trädde två EG-direktiv på kapitaltäckningsområdet i kraft (rådets direktiv 98/31/EG och 98/32/EG). Den 10 augusti samma år trädde ytterligare ett EG-direktiv på samma område i kraft (rådets direktiv 98/33/EG). Direktiven skall vara genomförda senast två år efter det att direktiven trädde i kraft. Direktiven finns i *bilagorna 1–3*.

Mot denna bakgrund utarbetades år 1999 en promemoria om Moderniserade kapitaltäckningsregler inom Finansdepartementet (dnr Fi1999/4768). Promemorian innehåller förslag till lag om ändring i sekretesslagen och i kapitaltäckningslagen. I promemorian behandlades även skrivelser från Svenska Fondhandlareföreningen (dnr Fi1995/6914), Stadshypotek (dnr Fi1995/6982) och Svenska Bankföreningen (dnr Fi1999/458).

Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi1999/4768). En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*.

Regeringen beslutade den 24 februari 2000 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Regeringen har godtagit Lagrådets synpunkter. Den av Lagrådet behandlade frågan om sekretess för uppgifter som svensk myndighet erhållit enligt samarbetsavtal med utländsk myndighet eller utländskt organ om utbyte av information behandlas i avsnitt 10. Lagrådets synpunkter på bestämmelserna om vidaredelegation av regeringens föreskriftsrätt till Finansinspektionen behandlas i avsnitt 5.

I förhållande till lagrådsremissen har också gjorts vissa andra ändringar av redaktionell natur.

4.1 Regleringen av kravet på kapitaltäckning

4.1.1 Kapitaltäckning

För ett företag i allmänhet brukar termen soliditet användas för att beteckna relationen mellan tillgångar och eget kapital. Soliditeten är således ett mått på företagets kapitalstyrka.

För kreditinstitut och värdepappersbolag (institut) används normalt i stället kapitaltäckning som ett mått på kapitalstyrkan. Kapitaltäckning, som är en form av soliditetsmått, betecknar relationen mellan de riskviktade tillgångarna och kapitalbasen. De riskviktade tillgångarna beräknas med hänsyn till hur riskfyllda ett instituts tillgångar i och utanför balansräkningen är. Kapitalbasen utgörs av sådant eget och lånat kapital som är särskilt lämpat för att täcka förluster i institutet.

Riskviktningen motiveras av att en betydande andel av ett instituts tillgångar och skulder normalt är av ett sådant slag att de på kort tid kan undergå stora värdförändringar. Ett institut kan emellertid också ha fordringar som inte har någon kreditrisk, t.ex. fordringar på svenska staten. Skillnaderna i risk mellan olika tillgångsslag motiverar att kapitaltäckning används i stället för ett enkelt soliditetsmått för att mäta ett instituts kapitalstyrka.

Finansiella kriser kan sprida sig över nationsgränserna vilket har motiverat den s.k. Baselkommittén att utarbeta rekommendationer om kapitaltäckning. EG har också i flera direktiv närmare reglerat kraven på kapitaltäckning i institut.

4.1.2 Baselkommittén och Baselöverenskommelsen

The Committee on Banking Supervision (Baselkommittén) är ett samarbetsorgan mellan G 10-ländernas centralbanker och – i de länder där tillsynen över institut utövas av annan myndighet än centralbanken – tillsynsmyndigheter. I 10-gruppen ingår Belgien, Storbritannien, Frankrike, Nederländerna, Italien, Japan, Kanada, Sverige, Förenta Staterna, Tyskland och Schweiz.

Baselkommittén antog år 1988 en rekommendation om gemensamma kapitaltäckningsregler för internationellt verksamma banker: The Basle Capital Accord – International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, July 1988. Rekommendationen brukar på svenska benämnas Baselöverenskommelsen.

Baselöverenskommelsen från år 1988 är avsedd att tjäna två syften. Det ena syftet är att öka soliditeten hos internationellt verksamma banker. Det andra syftet är att möjliggöra en konkurrens på lika villkor mellan banker i olika länder.

Baselkommittén antog år 1996 ett tillägg till Baselöverenskommelsen avsett att tillämpas senast från den 1 januari 1998 (Amendment to the Capital Accord to Incorporate Market Risk). I tillägget rekommenderas att

kapitalkravet för marknadsrisker skall beräknas enligt vissa standardmodeller (standardised approach) eller med hjälp av egna matematiska modeller (internal models approach). Under en i rekommendationen icke specificerad övergångsperiod kan en kombination av dessa användas.

Marknadsrisker definieras som risken för förluster på poster, i eller utanför balansräkningen, till följd av förändringar i marknadspriser.

Till ledning för tillämpningen av Baselöverenskommelsen har Baselkommittén lämnat flera tolkningsmeddelanden.

4.1.3 EG:s regelverk

Kravet på kapital i institut regleras i flera EG-direktiv. Av särskild betydelse är:

- rådets direktiv 89/299/EEG av den 17 april 1989 om kapitalbasen i kreditinstitut (*kapitalbasdirektivet*),
- rådets direktiv 89/647/EEG av den 18 december 1989 om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (*solvensdirektivet*),
- rådets direktiv 92/30/EEG av den 6 april 1992 om gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut (*direktivet om gruppbaserad tillsyn*),
- rådets direktiv 92/121/EEG av den 21 december 1992 om övervakning och kontroll av kreditinstituts stora exponeringar (*direktivet om stora exponeringar*) och
- rådets direktiv 93/6/EEG av den 15 mars 1993 om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (*kapitalkravsdirektivet*).

EG-direktiven bygger väsentligen på Baselöverenskommelsen. Av olika skäl överensstämmer dock inte regelverken helt med varandra. Ett skäl är att EG-direktiv är bindande medan Baselöverenskommelsen är utformad som en rekommendation. Ett annat skäl är att Baselöverenskommelsen endast omfattar internationellt verksamma banker medan EG-direktiven omfattar samtliga banker och andra kreditinstitut samt därutöver värdepappersföretag.

Kapitalbasdirektivet

Kapitalbasdirektivet reglerar vad ett institut får räkna in i kapitalbasen. Kapitalbasen består av två delar, primärt och supplementärt kapital. Till primärt kapital räknas främst eget kapital med undantag för uppskrivningsfonder och kumulativa preferensaktier. Dessa poster kan dock räknas in i supplementärt kapital. I supplementärt kapital får också räknas in eviga förlagslån och – i begränsad utsträckning – förlagslån med en ursprunglig löptid på minst fem år.

Härutöver ger kapitalkravsdirektivet en möjlighet att räkna in förlagslån med en ursprunglig löptid på två år för att täcka kapitalkravet för marknadsrisker.

Solvensdirektivet föreskriver hur ett kreditinstitut skall beräkna sitt kapitalkrav för kreditrisk. Kravet bestäms med hänsyn till exponeringarna i och utanför balansräkningen med undantag för handelslagret. Exponeringarna indelas i riskklasser och multipliceras med någon av vikterna 0, 20, 50 eller 100 procent, där en högre risk ger en högre vikt. Genom att addera beloppen framräknas de riskviktade tillgångarna. Kapitalkravet för kreditrisker utgörs av ett belopp motsvarande 8 procent av de riskviktade tillgångarna.

Kapitalkravet för exponeringar i handelslagret (marknadsrisk) skall i stället beräknas enligt de särskilda reglerna i kapitalkravsdirektivet. Mindre institut med små handelslager får dock beräkna kapitalkravet för exponeringar i handelslagret enligt solvensdirektivet.

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 96/10/EG om ändring av direktiv 89/647/EEG vad avser de behöriga myndigheternas godkännande av avtalsnettning (*nettningsdirektivet*) infördes bestämmelser som utvidgade möjligheterna att ta hänsyn till avtal om nettning (avräkning) vid beräkning av kapitalkrav för risker utanför balansräkningen.

Direktivet om gruppbaserad tillsyn

Direktivet om gruppbaserad tillsyn ersatte direktivet 83/350/EEG om tillsyn av kreditinstitut på konsoliderad grund.

Tillsynen över finansiella företagsgrupper (gruppbaserad tillsyn) kan sägas bestå av tre delar. Den första delen är den tillsyn som Finansinspektionen skall ha över företagsgruppen. Den andra delen är de beräkningar som skall göras av kapitalkrav för kreditrisker och marknadsrisker samt begränsningar av stora exponeringar. För dessa beräkningar och begränsningar behövs särskilt upprättade redovisningar. Den tredje delen omfattar den gruppbaserade redovisning och de olika metoder för sammanställning (konsolidering) som behövs.

Som framgått innehöll 1983 års direktiv ett grundläggande regelsystem för gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut. Huvudregeln i det direktivet var att tillsynen av ett kreditinstituts finansiella ställning skulle ske genom konsolidering av andra kreditinstitut och finansiella institut som var dotterföretag till kreditinstitutet eller i vilka kreditinstitutet hade ett ägarintresse. Med ägarintresse avsågs ett kreditinstituts direkta eller indirekta innehav av 25 procent eller mer av kapitalet i ett annat kreditinstitut eller finansiellt institut. Direktivet om gruppbaserad tillsyn utvidgade den gruppbaserade tillsynen.

Det generella kravet på tillsyn omfattar numera även andra finansiella företagsgrupper än sådana som har ett kreditinstitut som moderföretag. Företagsgrupper där moderföretaget är ett holdingföretag med finansiell verksamhet och minst ett av dotterföretagen är ett kreditinstitut skall också omfattas. För koncerner där moderföretaget är ett holdingföretag med blandad verksamhet och minst ett av dotterföretagen är ett kreditinstitut föreskriver direktivet en skyldighet för moderföretaget att lämna viss information. Med ägarintresse avses ett direkt eller indirekt innehav

av 20 procent eller mer av rösterna eller kapitalet i ett företag. Detta är en utvidgning mot vad som gällde enligt 1983 års direktiv. En utvidgning har även gjorts i fråga om vad tillsynen skall innefatta. Utöver det tidigare kapitalkravet för kreditrisker har det också uppställts kapitalkrav för marknadsrisker och krav på kontroll av stora exponeringar.

Direktivet om stora exponeringar

Direktivet om stora exponeringar innehåller bestämmelser som innebär en skyldighet för kreditinstitut att lämna uppgifter om sina stora exponeringar och att begränsa storleken av sådana exponeringar. En exponering gentemot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning anses stor när den uppgår till 10 procent eller mer av kreditinstitutets kapitalbas. Enligt direktivet får värdet av ett kreditinstituts exponering gentemot en kund eller grupp av kunder med inbördes anknytning inte överstiga 25 procent av kreditinstitutets kapitalbas. Om kunden eller gruppen av kunder är kreditinstitutets moder-, dotter- eller systerföretag får värdet av exponeringen inte överstiga 20 procent av kapitalbasen. Ett kreditinstituts sammanlagda stora exponeringar får inte överstiga 800 procent av kreditinstitutets kapitalbas.

Genom artikel 5.1 i kapitalkravsdirektivet har bestämmelserna i direktivet om stora exponeringar utvidgats till att även omfatta värdepappersföretag. Enligt artikel 5.2 i kapitalkravsdirektivet skall kreditinstitut och värdepappersföretag, som beräknar kapitalkrav för positionsrisker samt avvecklings- och motpartsrisker, beräkna sina stora exponeringar enligt bilaga 6 Större exponeringar till kapitalkravsdirektivet (se prop. 1994/95:50 s. 217).

Kapitalkravsdirektivet (CAD)

Kapitalkravsdirektivet eller, som det ofta benämns, CAD (Capital Adequacy Directive) föreskriver hur ett institut skall beräkna kapitalkravet för marknadsrisker i handelslagret.

Genom kapitalkravsdirektivet har bestämmelserna för kreditinstitut i de olika delarna gjorts tillämpliga även på värdepappersinstitut. Ett värdepappersinstitut skall t.ex. uppfylla solvensdirektivets bestämmelser om kapitalkrav för kreditrisker.

Bestämmelserna om stora exponeringar skall enligt kapitalkravsdirektivet även gälla för poster i handelslagret. Enligt direktivet får dock ett institut, efter tillsynsmyndighetens medgivande, överskrida de absoluta begränsningarna för stora exponeringar. Det gäller dock endast om den överskjutande exponeringen är att hänföra till handelslagret. En annan förutsättning är att institutet uppfyller ett särskilt kapitalkrav för den överskjutande stora exponeringen.

Genom lagen (1994:2004) om kapitalkrävning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitalkrävningslagen) har bestämmelserna om kapitalkrävning anpassats till EG-rätten och Baselöverenskommelsen. Lagen är en ramlagstiftning och den närmare regleringen har genomförts genom att Finansinspektionen utfärdat föreskrifter och allmänna råd:

- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 1998:29) om beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för marknadsrisker och kreditrisker,
- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 1998:30) om stora exponeringar,
- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 1998:31) om finansiella företagsgrupper, och
- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 1998:32) om avtal om nettning.

Kapitalkravet

Enligt kapitalkrävningslagen skall ett institut vid varje tidpunkt ha en kapitalbas som åtminstone motsvarar det sammanlagda kapitalkravet för kredit- och marknadsrisker. För värdepappersbolag gäller dessutom att kapitalbasen aldrig får understiga motsvarande 25 procent av bolagets fasta omkostnader för det föregående året eller, om bolagets verksamhet pågått i mindre än ett år, 25 procent av de fasta omkostnader som har angetts i bolagets verksamhetsplan.

Kapitalkravet för kreditrisker bestäms med hänsyn till ett instituts tillgångar och dess åtaganden som inte ingår i handelslagret. Dessa indelas i riskklasser och multipliceras med någon av vikterna 0, 20, 50 eller 100 procent. En högre risk ger en högre vikt och därmed ett högre krav på buffertkapital. Genom att addera beloppen framräknas de riskviktade tillgångarna. Kapitalkravet för kreditrisker utgörs av ett belopp motsvarande 8 procent av de riskviktade tillgångarna.

Marknadsrisker delas i kapitalkrävningslagen bl.a. in i positionsrisker, avvecklingsrisker, motpartsrisker och valutakursrisker. Med undantag för valutakursrisker beräknas kapitalkravet för dessa risker på ett instituts exponeringar i handelsportföljen. Kapitalkravet för valutarisker skall beräknas på ett instituts totala nettoposition i annan valuta än redovisningsvalutan (se prop. 1999/2000:23 s. 136 och 247).

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall enligt 7 kap. 17 § 3 kapitalkrävningslagen meddela föreskrifter om hur posterna skall värderas vid bestämmandet av kapitalkravet (se prop. 1994/95:50 s. 303). Det har förutsatts att också möjligheten till att beakta avtal om nettning vid beräkning av kapitalkravet för exponeringar utanför balansräkningen skall regleras i föreskrifter (se prop. 1994/95:50 s. 304).

Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter om värdering av poster (se t.ex. 5 kap. 12 § och 7 kap. 1 § FFFS 1998:29). Föreskrifter har även utfärdats om i vilken utsträckning nettningssavtal får beaktas vid beräkning

av motpartsrisker i handelslagret och utanför balansräkningen (se 6 kap. 50 § och 7 kap. 15 § FFFS 1998:29). Hur nettningsavtalen skall vara utformade m.m. har också reglerats i föreskrifter (se FFFS 1998:32).

Kapitalbasen

Kapitalbasen består av två delar, primärt och supplementärt kapital. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

I 2 kap. 6 § kapitaltäckningslagen anges de kapitalkomponenter som får räknas in i kapitalbasen.

I primärt kapital får flera olika kapitalkomponenter räknas in varav viktigast är eget kapital. Vissa däri ingående poster får dock inte ingå i primärt kapital. Uppskrivningsfonder skall alltid undantas. I institut som bedrivs i aktiebolagsform får inte heller s.k. kumulativa preferensaktier räknas in. För institut som är medlemsbank eller kreditmarknadsförening gäller att förlagsinsatser inte får ingå i primärt kapital. Sådana insatser får dock räknas som supplementärt kapital. Med primärt kapital avses i banker och kreditmarknadsföretag även reserver uppkomna till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag tillkommer dessutom kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

Med supplementärt kapital avses förlagsandelslån, förlagslån och andra efterställda skuldförbindelser med en löptid på minst fem år.

Finansinspektionen får medge att även andra kapitaltillskott och reserver räknas som primärt eller supplementärt kapital.

I 7 kap. 17 § 1 kapitaltäckningslagen finns ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att meddela föreskrifter om hur kapitalbasen skall beräknas.

Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter om hur förlagslån med begränsad löptid skall vara utformade för att kunna räknas som supplementärt kapital (se 4 kap. 8 § FFFS 1998:29, jfr 2 kap. 6 § tredje stycket kapitaltäckningslagen). I föreskrifter har även reglerats förutsättningarna för att tillskott och reserver efter Finansinspektionens medgivande skall kunna räknas in i primärt eller supplementärt kapital (se 4 kap. 9–17 §§ FFFS 1998:29, jfr 2 kap. 6 § fjärde stycket kapitaltäckningslagen).

4.2 Tre nya EG-direktiv

Några av förslagen i denna proposition syftar till att genomföra tre nya EG-direktiv:

- Europaparlamentets och rådets direktiv 98/31/EG om ändring av rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (*CAD II*),

- Europaparlamentets och rådets direktiv 98/32/EG om ändring, som särskilt gäller panträtt i fast egendom, av rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut (*hypoteksdirektivet*) och

- Europaparlamentets och rådets direktiv 98/33/EG om ändring av artikel 12 i rådets direktiv 77/780/EEG om rätten att starta och driva

verksamhet i kreditinstitut, artiklarna 2, 5, 6, 7 och 8 och bilagorna II och III till rådets direktiv 89/647/EEG om kapitaltäckningsgrad för kreditinstitut och artikel 2 och bilaga II till rådets direktiv 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (*direktivet om utvidgad matris*).

De tre direktiven antogs samtidigt i rådet och är ett resultat av en kompromiss mellan medlemsländerna.

4.2.1 CAD II

Genom direktivet görs flera ändringar i kapitalkravsdirektivet (CAD). Därav benämningen CAD II.

CAD II motsvarar i allt väsentligt Baselkommitténs år 1996 gjorda tillägg till Baselöverenskommelsen (se avsnitt 4.1.2).

Kapitalkrav för råvarurisker

Enligt gällande bestämmelser skall ett institut beräkna ett kapitalkrav för positionsrisker samt avvecklings- och motpartsrisker i handelslagret. Det är dock tillåtet att undanta mindre institut från de komplicerade reglerna. Enligt artikel 4.6 i kapitalkravsdirektivet kan ett mindre institut medges undantag från kravet att beräkna ett kapitalkrav för positionsrisker samt avvecklings- och motpartsrisker i handelslagret enligt bilagorna 1 och 2 till direktivet. I så fall skall institutet för dessa risker i stället beräkna ett kapitalkrav enligt solvensdirektivet.

Ett institut skall också för hela verksamheten beräkna ett kapitalkrav för valutarisk. Detta gäller oavsett institutets storlek (se prop. 1995/96:62 s. 25 och 45).

Enligt de nya bestämmelserna i CAD II skall ett kapitalkrav för annan råvarurisk än guldrisk beräknas (se nedan om att guldrisk skall behandlas på samma sätt som valutarisk). Kapitalkravet syftar till att skapa ett skydd mot fallissemang i institutet på grund av förluster vid handel med sådana råvaror. Kravet för risker vid handel med andra råvaror än guld skall, i likhet med vad som gäller för valutarisk, beräknas för institutets hela verksamhet. Det är alltså inte tillräckligt att beräkna ett kapitalkrav endast för sådana tillgångar och positioner i handelslagret.

Ett medlemsland kan dock tillåta en alternativ metod under en övergångsperiod som sträcker sig till den 1 januari 2007.

Kapitalkravet för råvarurisk kommer till uttryck i artikel 1.2 i CAD II enligt vilken artikel 4.1 i kapitalkravsdirektivet skall ges en ny lydelse. Enligt den nya lydelsen skall ett institut bl.a. ha en kapitalbas som motsvarar de kapitalkrav som ställs för råvarurisker enligt den nya bilagan 7 Råvarurisker. Ett institut kan dock få tillstånd att beräkna kapitalkravet med hjälp av sin egen riskhanteringsmodell enligt nya Bilaga 8 Egna modeller.

Möjligheten att under en övergångsperiod använda en annan beräkningsmetod framgår av artikel 1.6 i CAD II varigenom en ny artikel 11a införs i kapitalkravsdirektivet.

Ett institut som tillämpar de alternativa riskvikterna i artikel 11a kapitalkravsdirektivet kan medges rätt att använda tabell 1 a i bilaga 2 till solvensdirektivet vid beräkning av eventuell framtida exponering. Detta framgår av punkten A 3 i bilagan till direktivet om utvidgad matris.

Definitionen av handelslager har utvidgats

Definitionen av handelslager har utvidgats till att omfatta position i råvara. Den nya definitionen omfattar även position i finansiellt instrument och annat avtal som innebär rättigheter eller förpliktelser vars värde är beroende av priset av annan råvara än guld (råvaruderivat).

Utvidgningen har gjorts genom artikel 1.1 a i CAD II. Där föreskrivs en ny lydelse av artikel 2 punkten 6 a–b i kapitalkravsdirektivet.

Till följd av utvidgningen har vissa följdändringar tagits in i artikel 1.1 b–d i CAD II. En anpassning görs således av definitionerna av köpoption, lagerfinansiering, repa och omvänd repa samt värdepappers- eller råvarulån genom nya lydelse av punkterna 15, 16, 17 första stycket och 18 i artikel 2 i kapitalkravsdirektivet.

Den nya definitionen av köpoption är inte begränsad till derivat med aktier eller obligationer som underliggande. Den nya punkten 6 i bilaga 1 Positionsrisker till kapitalkravsdirektivet gäller dock endast köpoptioner med aktier eller obligationer som underliggande. Detta framgår av punkten 1 c i bilagan till CAD II.

Kapitalkravsdirektivets bilaga 2 Avvecklings- och motpartsrisiker har också ändrats så att råvaror omfattas. Detta framgår av punkten 2 i bilagan till CAD II.

Kapitalkravet för OTC-derivat

Enligt punkten 5 i bilaga 2 Avvecklings- och motpartsrisiker till kapitalkravsdirektivet, skall kapitalkravet för OTC-derivat beräknas enligt solvensdirektivets bilaga 2 Behandling av poster utanför balansräkningen.

Det bör därför nämnas att bilaga 2 till solvensdirektivet har ändrats genom direktivet om utvidgad matris. Matrisen omfattar numera även råvaror.

Att definitionen av OTC-derivat har ändrats framgår nedan av redogörelsen för direktivet om utvidgad matris.

OTC-derivat som har gjorts till föremål för clearing

Vid börshandel med derivat garanteras fullgörandet av prestationerna av börshandeln eller av en till börshandeln knuten clearingorganisation. Det innebär att en aktör inte behöver närmare undersöka vem som är motpart och om denne är kreditvärdig. Clearingen torde vara en förutsättning för att derivat enkelt och smidigt skall kunna omsättas på en börs.

OTC-handel (*Over The Counter*) skiljer sig på det sättet att parterna själva väljer sin motpart. Parterna kan därefter själva välja om de vill att

derivatet skall clearas eller inte. Ett OTC-derivat kan alltså vara clearat av en central clearingorganisation. Det behöver dock inte vara det.

CAD II medger att OTC-derivat som har clearats får behandlas på samma sätt som börshandlade derivat vid beräkning av kapitalkravet för positionsrisk. Detta gäller dock endast till den 1 januari 2007.

Det sagda framgår av punkten 1 a–b i bilagan till CAD II. Där föreskrivs nya lydelse av punkterna 4 och 5 i bilaga 1 Positionsrisk till kapitalkravsdirektivet.

OTC-derivat med råvaror som underliggande tillgång får också de behandlas på samma sätt som motsvarande börshandlade derivat till den 1 januari 2007. Detta framgår av punkterna 8 och 10 i bilaga 7 Råvarurisk till kapitalkravsdirektivet som införts genom punkten 5 i bilagan till CAD II.

Kapitalkravet för valuta- och guldrisk

I dag beräknas kapitalkravet för valutarisk på ett belopp som utgörs av institutets nettoposition i utländsk valuta minus ett belopp motsvarande 2 procent av dess kapitalbas. Kapitalkravet framräknas därefter genom att multiplicera nettobeloppet med 8 procent.

Det finns också en möjlighet att i stället använda en egen modell för att beräkna kapitalkravet för valutarisk.

CAD II föreskriver ett kapitalkrav om 8 procent på ett instituts nettoposition i utländsk valuta, om nettopositionen överstiger 2 procent av institutets kapitalbas. Det skall alltså inte längre göras ett avdrag med ett belopp motsvarande 2 procent av kapitalbasen. Ett institut vars nettoposition i utländsk valuta inte överstiger ett belopp motsvarande 2 procent av kapitalbasen behöver dock inte uppfylla ett kapitalkrav för valutarisk.

Enligt en särskild övergångsbestämmelse kan tillsynsmyndigheten ges rätt att medge att kapitalkravet får beräknas enligt den i dag gällande metoden till den 1 januari 2005.

Optionen att tillåta institut att använda egna modeller enligt punkten 7 i bilaga 3 till kapitalkravsdirektivet har tidsbegränsats till den 1 januari 2005. Detta framgår av punkten 3 d i bilagan till CAD II.

Genom CAD II utsträcks bestämmelserna om valuta till att även omfatta guld. Övergångsbestämmelsen för valuta gäller också för guld.

De nya bestämmelserna om guld och de ändrade bestämmelserna om valuta införs genom ändringar i bilaga 3 Valutakursrisk till kapitalkravsdirektivet. Detta framgår av punkten 3 i bilagan till CAD II.

Aktier

Kapitalkravet för specifik risk avseende aktier är 4 procent av institutets bruttoposition i aktier. Om aktieportföljen uppfyller vissa villkor får dock kravet sättas ner till 2 procent (se prop. 1994/95:50 s. 185 ff).

Tidigare har en förutsättning varit att emittenten av aktierna inte också har finansierat sig genom att ge ut skuldinstrument som är föremål för kapitalkravet 8 procent. Detta villkor har nu lindrats så att emittenten inte *endast* får ha gett ut sådana skuldinstrument.

Den nya bestämmelsen har införts genom att punkten 33 i bilaga 1 Positionsrisker i kapitalkravsdirektivet har getts en ny lydelse. Detta framgår av punkten 1 d i bilaga till CAD II.

Egna modeller

En viktig nyhet i direktivet är att ett institut, efter medgivande från Finansinspektionen, får beräkna kapitalkravet för marknadsrisk i handelslagret med hjälp av en egen matematisk modell i stället för med standardmetoden. De matematiska modellerna brukar benämnas egna modeller eller VaR-modeller (Value-at-Risk models).

Sverige har från den 1 januari 1999 öppnat för användandet av egna modeller genom en ändring i 4 kap. 9 § kapitaltäckningslagen (se även prop. 1998/99:1, volym 2, s. 60–63 och 6 kap. 33–41 §§ FFFS 1998:29).

4.2.2 Hypoteksdirektivet

Hypoteksdirektivet behandlar frågan om riskvikt för två olika kategorier av fordringar med säkerhet direkt eller indirekt i fast egendom. Till den ena kategorin hör fordringar med säkerhet i kommersiella fastigheter. Till den andra kategorin hör obligationer som getts ut vid värdepapperisering.

Hypoteksdirektivet innehåller endast ändringar i solvensdirektivet.

Kommersiella fastigheter

Enligt solvensdirektivet har huvudregeln för riskviktningen av fordringar som har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter varit att dessa skall åsättas riskvikten 100 procent. Fyra länder (Danmark, Grekland, Tyskland och Österrike) fick dock till den 1 januari 1996 tillämpa riskvikten 50 procent.

Finland har också haft ett undantag för krediter som har säkrats med panträtt i aktier utgivna av finländska bostadsbolag. Sådana krediter har fått åsättas riskvikten 50 procent.

Genom hypoteksdirektivet får samtliga medlemsstater tillämpa riskvikten 50 procent på fordringar för vilka säkerhet ställts med inteckning eller dylikt i kommersiell fastighet. En förutsättning är att fastigheten används eller hyrs ut av ägaren.

Riskvikten 50 procent får tillämpas på den del av krediten som ligger inom ramen för 50 procent av fastighetens marknadsvärde efter värdering av två oberoende värderingsmän. Om värderingsmännen kommer fram till olika marknadsvärden skall det lägsta värdet användas. Fastigheten skall därefter omvärderas minst en gång om året av en värderingsman. För mindre krediter är det dock tillräckligt att fastigheten omvärderas minst var tredje år.

Riskvikten 50 procent får också tillämpas om fordringen ligger inom ramen för 60 procent av ett pantlånevärde, om det värdet är lägre än fastighetens marknadsvärde.

Marknadsvärdet är det pris en oberoende köpare skulle betala vid en ordnad försäljning på den öppna marknaden.

Pantlånsvärdet är det värde en värderingsman har fastställt efter en försiktig värdering. Pantlånsvärdet kan användas i de medlemsstater som har infört bestämmelser om hur det skall beräknas.

Till den del en kredit överstiger de ovan angivna värdena skall den åsättas riskvikten 100 procent.

Den lägre riskvikten får tillämpas till den 1 januari 2007. Riskvikten får även tillämpas därefter på krediter som har lämnats före denna tidpunkt till dess lånet förfaller, om institutet inte kan säga upp eller lägga om krediten.

Hypoteksdirektivet tillåter också att riskvikten 50 procent åsätts krediter som har säkrats med aktier i finländska bostadsbolag. De ovan angivna kriterierna gäller inte sådana krediter. För dessa gäller i stället att krediten, enligt tillsynsmyndighetens bedömning, är säkrad fullt ut. Även denna bestämmelse är tidsbegränsad till den 1 januari 2007.

Krediter som *indirekt* har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter får också åsättas riskvikten 50 procent. En indirekt säkring kan exempelvis föreligga vid en värdepapperisering.

Leasing av fast egendom för näringsändamål

Genom hypoteksdirektivet förlängs optionen i solvensdirektivet att tillämpa riskvikten 50 procent vid leasing av fast egendom för näringsverksamhet. Optionen gäller endast leasing av fast egendom som skall användas för näringsändamål i det land där huvudkontoret finns. Dessutom krävs att tillämpliga lagar tillförsäkrar leasegivaren full äganderätt till den uthyrda egendomen till dess leasetagaren utnyttjar sin rätt att köpa den.

Riskvikten 50 procent får tillämpas på leasingavtal som ingåtts före den 1 januari 2007.

Sverige har inte utnyttjat den tidigare optionen.

Värdepapper utgivna vid värdepapperisering

Värdepapperisering är en teknik att omvandla relativt homogena illikvida tillgångar med fasta betalningsflöden till obligationer eller andra lätt omsättningsbara värdepapper. Omvandlingen kan bidra till såväl ett effektivare som ett stabilare finansiellt system genom lägre finansieringskostnader och bättre genomlysning av kreditstockarna.

Frågan om värdepapperisering bereds för närvarande inom Finansdepartementet. En promemoria om bättre förutsättningar för värdepapperisering (Ds 1998:71) har remissbehandlats.

Hypoteksdirektivet tillåter att riskvikten 50 procent åsätts värdepapper som är baserade på fast egendom. En förutsättning är att krediterna i fråga från risksynpunkt kan likställas med krediter som får åsättas riskvikten 50 procent på grund av att de har säkrats direkt med panträtt i bostadsfastighet eller kommersiell fastighet.

I hypoteksdirektivet anges inte vilka slag av värdepapper som får åsättas riskvikten 50 procent. Av en hjälpregel framgår emellertid att värdepapper som får åsättas denna riskvikt är instrument som avses i avsnitt B.1 a och b i bilagan till investeringstjänstedirektivet (93/22/EG). De instrument som uppräknas i nämnda bilaga är överlåtbara värdepapper samt andelar i företag för kollektiva investeringar (värdepappersfonder) och penningmarknadsinstrument. Vad som avses med överlåtbara värdepapper respektive penningmarknadsinstrument framgår av artikel 1 punkterna 4 och 5 i investeringstjänstedirektivet.

Enligt hypoteksdirektivet skall dock inte hänvisningen till investeringstjänstedirektivet påverka tolkningen av vilka typer av värdepapper som får åsättas riskvikten 50 procent enligt huvudregeln.

4.2.3 Direktivet om utvidgad matris

Direktivet om utvidgad matris innehåller ändringar i

- solvensdirektivet,
- kapitalkravsdirektivet och
- rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (*första banksamordningsdirektivet*).

Direktivet om utvidgad matris benämning kommer av att direktivet bl.a. utvidgar den matris som nu gäller för att beräkna kapitalkrav för kreditrisker avseende ränte- och valutaderivat.

Utvidgad matris

Solvensdirektivets matris för åsättande av kapitalkrav för kreditrisker utanför balansräkningen har utvidgats till att omfatta aktie- och råvaruderivat. Derivat med guld som underliggande tillgång behandlas på samma sätt som valutaderivat.

Dessutom införs ett nytt löptidsband för derivat med en återstående löptid på mer än fem år (jfr 7 kap. 17 § FFFS 1998:29).

Kapitalkravet för råvaruderivat får till den 1 januari 2007 beräknas enligt en metod som ger ett lägre kapitalkrav. En förutsättning för detta är att institutet tillämpar den i artikel 11a i kapitalkravsdirektivet angivna metoden (jfr med vad som anförts om kapitalkravet för råvarurisk i avsnitt 4.2.1).

Det lägre kapitalkravet är ett avsteg från tillägget till Baselöverenskommelsen år 1996. Avsteget har föranletts av att vissa mindre värdepappersinstitut som specialiserat sig på handel med råvaror och råvaruderivat i nuläget inte anses ha möjlighet att öka sitt buffertkapital till den nivå som annars skulle krävas. Dessa mindre institut är inte heller redo att använda sådana egna modeller som skulle kunna leda till ett lägre kapitalkrav. Baselöverenskommelsen gäller, som tidigare sagts, endast internationellt verksamma banker medan direktiven gäller samtliga kreditinstitut och dessutom värdepappersinstitut.

Genom direktivet om utvidgad matris ändras också bestämmelserna om hur nettningssavtal får beaktas vid beräkning av kapitalkrav. Direktivet har i denna del redan genomförts genom föreskrifter från Finansinspektionen (se 7 kap. 17 § FFFS 1998:29).

Informationsutbyte och sekretess

Artikel 12 i första banksamordningsdirektivet innehåller bestämmelser om tystnadsplikt och informationsutbyte.

Enligt artikeln får tillsynsmyndigheterna i medlemsstaterna utbyta information sinsemellan och med tillsynsmyndigheter i tredje land. Medlemsstaternas tillsynsmyndigheter får även utbyta information med vissa andra myndigheter eller organ i medlemsstaterna. Med andra myndigheter eller organ avses främst sådana myndigheter eller organ som inte direkt svarar för tillsynen på de finansiella marknaderna men som ändå kan ha information av betydelse för tillsynsmyndigheterna.

Genom artikel 1 i direktivet om utvidgad matris har medlemsstaternas möjligheter att ingå samarbetsavtal om utbyte av information utvidgats. Information kan numera inte endast utbytas med tillsynsmyndigheter utan även med vissa andra myndigheter och organ i tredje land.

Definition av erkänd börs

Det har tagits in en definition av erkänd börs i artikel 2 i solvensdirektivet. Definitionen tar främst sikte på marknadsplatser för handel med finansiella instrument som har erkänts av tillsynsmyndigheten och som verkar regelbundet.

Börsen skall ha regler som utfärdats eller godkänts av myndigheterna i börsens hemland. Av reglerna skall framgå villkoren för börsens verksamhet, villkoren för tillträde till börsen och de villkor ett kontrakt måste uppfylla innan det får omsättas på börsen. Vidare skall börsen ha ett clearingförfarande som innebär att de finansiella instrument som handlas på börsen blir föremål för dagliga marginalsäkerhetskrav som enligt tillsynsmyndighetens uppfattning ger ett lämpligt skydd.

Definitionen av erkänd börs har betydelse för tillämpningen av solvensdirektivets bilaga II Behandling av poster utanför balansräkningen. För finansiella instrument som handlas på en sådan börs behöver inte något kapitalkrav beräknas enligt bilagan.

Till den 1 januari 2007 får även OTC-derivat som är föremål för clearing undantas vid beräkningen av kapitalkrav. Clearingorganisationen måste dock vara rättslig motpart och alla deltagare skall dagligen ställa full säkerhet för den exponering som de utsätter clearingorganisationen för. De ställda säkerheterna måste ge samma grad av skydd som säkerheter som får åsättas riskvikten 0 procent.

Exponeringar utanför balansräkningen i form av borgensåtaganden eller garantiförbindelser som har karaktären av kreditsubstitut och som har säkrats genom panträtt i fast egendom får åsättas riskvikten 50 procent. En förutsättning är dock att institutet har en direkt rätt till säkerheten.

Säkerheten skall vara av sådant slag att den får åsättas riskvikten 50 procent enligt första stycket i artikel 6.1 c 1 i solvensdirektivet. Detta framgår av artikel 2.3 c i direktivet om utvidgad matris.

Kyrkor bildade enligt offentlig rätt

Enligt en ändring i solvensdirektivet får kyrkor som har bildats enligt offentlig rätt likställas med regionregeringar och lokala myndigheter, om kyrkorna har laglig rätt att uppbära skatt.

Optionen i solvensdirektivet att åsätta regionregeringar och lokala myndigheter riskvikten 0 procent gäller dock inte kyrkor. Lägsta tillåtna riskvikt är därför 20 procent.

Europeiska investeringsfonden

Ett finansiellt institut som tecknat kapital i Europeiska investeringsfonden skall betala in 20 procent till fonden. De resterande 80 procenten kvarstår som en ansvarsförbindelse. För att uppmuntra affärsbanker att teckna kapital föreskrivs att tecknat men inte inbetalt belopp får åsättas vikttalet 20 procent.

Säkerhet i form av fordran på regionregering eller lokal myndighet

Ett medlemsland får tillämpa riskvikten 0 procent på fordringar på egna regionregeringar eller lokala myndigheter som har befogenhet att uppbära offentlig uppbörd. En förutsättning är dock att en sådan fordran inte är mer riskfylld än fordringar på medlemsstaten. En nollvikt får även tillämpas på fordringar som har garanterats av sådan regionregering eller sådan lokal myndighet.

Genom hypoteksdirektivet utsträcks möjligheten att tillämpa nollvikt på krediter där betryggande säkerhet har ställts i form av värdepapper som utgivits av egna regionregeringar eller lokala myndigheter.

Ny definition av OTC-derivat

Enligt den nya definitionen av OTC-derivat indelas derivat i tre kategorier: räntederivat, guld- och valutaderivat samt aktie- och råvaruderivat. Dessa derivat utanför balansräkningen är OTC-derivat med två undantag. Det ena undantaget är om derivatet handlas på en erkänd börs. Det andra undantaget är valutakontrakt – som inte avser guld – med en kortare ursprunglig löptid än 14 kalenderdagar.

Den nya definitionen av OTC-derivat har införts genom artikel 3.1 i direktivet om utvidgad matris. Där föreskrivs att artikel 2.10 i kapitalkravsdirektivet skall ges en ny lydelse.

Enligt artikelns nya lydelse är OTC-derivat sådana poster utanför balansräkningen på vilka metoderna i bilaga 2 till solvensdirektivet skall tillämpas enligt första stycket i artikel 6.3 samma direktiv.

Artikel 6.3 i solvensdirektivet – som har ändrats genom artikel 2.3 b i direktivet om utvidgad matris – föreskriver att bilaga 2 skall tillämpas på de i bilaga 3 samma direktiv upptagna kontraktstyperna med undantag för kontrakt som handlas på erkända börser och valutaderivat med kort ursprunglig löptid.

Till den 1 januari 2007 får, som nämnts ovan, OTC-derivat som är clearade av central clearingorganisation behandlas på samma sätt som börshandlade derivat. Det betyder att det är tillåtet för medlemsstaterna att undanta sådana OTC-derivat från kapitalkrav.

Regeringens bedömning: De nya EG-direktiven bör i väsentlig utsträckning genomföras genom föreskrifter från Finansinspektionen. De bestämmelser som tas in i kapitaltäckningslagen bör utformas som ramregler.

Regeringens förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får, om det är motiverat från risksynpunkt, föreskriva att någon av riskvikterna 0 procent, 20 procent eller 50 procent skall tillämpas på vissa positioner.

Promemorians bedömning och förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Jönköping, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Svenska Bankförbundet* m.fl. har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget. *Kammarrätten i Jönköping* har tillagt att kapitaltäckningsreglerna är så komplicerade att det inte är påkallat att ens alla huvudregler skall tas in i lag. *Sveriges Advokatsamfund* har ifrågasatt om inte regeringsformen kräver att kapitaltäckningsreglerna tas in i lag. *Riksgäldskontoret* har uppmärksammat svårigheterna med att avväga riskaspekter mot konkurrensaspekter.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: Genom införandet av kapitaltäckningslagen år 1994 har lagbestämmelserna om kapitaltäckning samlats i en och samma lag. Lagen har karaktär av ramlagstiftning och innehåller centrala och övergripande bestämmelser om kapitaltäckning, stora exponeringar och tillsyn av finansiella företagsgrupper. Bestämmelserna kompletteras av föreskrifter från Finansinspektionen.

EG-direktiven inom området innehåller ett stort antal tekniskt komplicerade och detaljerade regler. Det gäller inte minst kapitalkravsdirektivet och direktivet om stora exponeringar. Med hänsyn till detta har det inte framstått som lämpligt eller praktiskt genomförbart att i lagtext precisera de närmare förutsättningarna för val av beräkningsmetoder m.m. (se prop. 1994/95:50 s. 283).

De nu aktuella direktiven kännetecknas på samma sätt av detaljrikedom och teknisk komplexitet. Det fåtal bestämmelser som innebär principiella nyheter är av sådant slag att de i praktiken endast berör en begränsad krets av institut. Det gäller t.ex. kapitalkravet för råvarurisk.

Direktiven innehåller flera valmöjligheter för medlemsstaterna att medge undantag från vissa regler. Frågan om Sverige bör utnyttja ett visst alternativ eller inte bör i varje fall prövas bl.a. med beaktande av risk- och konkurrensaspekter. Förutsättningarna för en viss bedömning kan också ändras eftersom de finansiella marknaderna fortlöpande förändras och utvecklas. Det gäller inte minst i fråga om olika tekniker för riskhantering. Regelutvecklingen i viktiga jämförelseländer är naturligtvis också av betydelse. Härtill kommer att kapitaltäckningsreglerna är tillämpliga på utländska företagsgrupper vars förekomst kan vara svåra att förutse.

Kapitaltäckningsreglerna är alltså alltför detaljerade och behöver ändras för ofta för att det skall vara ändamålsenligt att de i sin helhet tas in i lag (jfr Lagrådets yttrande över regeringens förslag till ny bokföringslag m.m., prop. 1998/99:130 del 2 s. 254).

Mot bakgrund av detta bör direktiven i stor utsträckning genomföras genom föreskrifter från Finansinspektionen. Ett sådant genomförande av direktiven förutsätter att det i kapitaltäckningslagen finns eller införs bemyndiganden som ger regeringen möjlighet att delegera föreskriftsrätt till Finansinspektionen. Som *Lagrådet* har påpekat bör det i kapitaltäckningslagen tydligt anges i vilken omfattning regeringen kan överlåta sin rätt att meddela föreskrifter till Finansinspektionen. Bemyndigandena i kapitaltäckningslagen bör således förtydligas. En bestämmelse i enlighet med detta föreslås tas in i 8 kap. 3 § kapitaltäckninglagen.

I direktiven på kapitaltäckningens område används tekniska begrepp som saknar en närmare definition. Om möjligt bör undvikas att det i kapitaltäckningslagen införs uttryck som saknar definition eller har en definition vars reella innebörd kan vara svår att förstå. De nya bestämmelser som införs i kapitaltäckningslagen bör därför ges en relativt allmän utformning. Vidare bör bemyndigandena utformas så att en lägre riskvikt endast kommer i fråga när det är motiverat från risksynpunkt.

Det föreslås därför att det i kapitaltäckningslagen tas in nya bemyndiganden så att föreskrifter får meddelas om lägre riskvikt för positioner i den mån det är motiverat från risksynpunkt. Det betyder t.ex. att regeringen får föreskriva att en placering för vilken riskvikten 100 procent annars tillämpas i stället skall ges riskvikten 20 procent, om placeringen inte är mer riskfylld än andra placeringar för vilka riskvikten 20 procent tillämpas. Föreskrifter om sänkt riskvikt kan naturligtvis meddelas endast i den mån det är förenligt med EG-rätten och kapitaltäckningslagen (jfr prop. 1999/2000:23 s. 139).

Enligt 8 kap. 2 § regeringsformen skall föreskrifter om enskildas personliga ställning samt om deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes meddelas genom lag. Sådana föreskrifter tillhör det obligatoriska området, och riksdagen får inte delegera föreskriftsrätten inom detta område. *Advokatsamfundet* har ifrågasatt huruvida föreskrifter om kapitaltäckning inte är sådana föreskrifter som avses i 8 kap. 2 § regeringsformen.

Föreskrifter om kapitaltäckning utgör ett medel för det allmänna att främja stabiliteten i finansiella företag och den finansiella sektorn. Vid införandet av kapitaltäckningslagen gjordes därför bedömningen att föreskrifter om kapitaltäckning är offentlighetsrättsliga enligt 8 kap. 3 § regeringsformen och att delegation är möjlig, eftersom reglerna avser näringsverksamhet enligt 8 kap. 7 § regeringsformen (se prop. 1994/95:50 s. 285). Regeringen gör ingen annan bedömning nu. Enligt regeringens mening är således regleringen inte av sådant slag att den faller inom det obligatoriska lagområdet enligt 8 kap. 2 § regeringsformen.

6 Ändrade kapitaltäckningskrav för marknadsrisk

Prop. 1999/2000:94

6.1 Kapitalkrav för råvaror och råvaruderivat

Regeringens förslag: Det införs ett kapitalkrav för råvarurisker. Kravet skall beräknas med avseende på ett instituts hela verksamhet enligt föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen meddelar.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft några invändningar. *Stockholms universitets juridiska fakultetsnämnd* har kommenterat utformningen av lagtexten.

Skälen för regeringens förslag: Enligt CAD II är Sverige skyldigt att införa kapitalkrav som täcker råvaruriskerna i ett instituts totala verksamhet.

De derivat som tillhandahålls av instituten ger t.ex. industriella företag möjlighet att försäkra sig mot förändringar i priserna på viktiga insatsvaror. Industrin kan också försäkra sig om att i framtiden kunna avsätta sin produktion till ett redan i dag känt pris. Genom att riskerna därigenom kan reduceras underlättas planering och ett effektivt resursutnyttjande.

För instituten innebär handel med råvaruderivat risker. Dessa risker skiljer sig dock inte nämnvärt från riskerna vid handel med andra finansiella instrument som t.ex. ränteterminer och ränteoptioner. För sådana risker skall det redan i dag beräknas kapitalkrav.

Enligt CAD II skall ett kapitalkrav för råvarurisk, liksom andra kapitalkrav, åläggas kreditinstitut och värdepappersföretag.

Termen "råvara" definieras inte i CAD II. Det står dock klart att termen används i en mycket vid betydelse och omfattar såväl obearbetade råmaterial som bearbetade eller på annat sätt förädlade produkter. Exempel på råvaror är metaller, pappersmassa, jordbruksprodukter, elektricitet och andra energiprodukter. Den avsedda betydelsen av termen "råvara" gör att termen "handelsvara" möjligen kan anses vara en bättre benämning på vad som åsyftas än "råvara" (jfr den engelska termen "commodity").

Guld omfattas inte av bestämmelserna för "råvaror" i direktivet. Risker på grund av positioner i guld skall i stället behandlas på samma sätt som valutarisker.

Metoder för att beräkna kapitalkravet för råvarurisk

Kapitalkravet för råvaror och i råvaruderivat avser marknadsrisk i form av positions-, avvecklings- och motpartsrisk. Kravet skall beräknas för hela verksamheten och inte endast för handelslagret.

Enligt direktivet skall kapitalkravet beräknas med en standardmetod eller en egen modell. Det finns två standardmetoder, nämligen löptidsmetoden och förenklad metod. Båda metoderna bygger på att kapitalkravet beräknas med hjälp av en position bestämd i en standardiserad måttenhet (t.ex. vikt eller volym).

Huvudregeln enligt *löptidsmetoden* är att ett instituts långa och korta positioner (bruttositioner) skall beräknas separat för varje slag av råvara. Vid beräkningen får dock positioner i en viss råvara sammanläggas med underkategorier av råvaran, om en förpliktelse att leverera får fullgöras med råvaror tillhörande underkategorin. Det är även tillåtet att sammanlägga råvaror som är av likartat slag om råvarornas priskänslighet är högt korrelerad.

Bruttositionen i en råvara delas därefter in i olika löptidsband utifrån de ingående derivatens löptid (se tabell 1). Fysiskt innehav av råvara räknas till gruppen med kortast löptid.

Inom varje löptidsband skall därefter långa och korta positioner stämmas av mot varandra. Det belopp som har avstämts inom respektive löptidsband utgör ”en avstämd position för löptidsbandet”. Den position som inte kan stämmas av inom respektive löptidsband utgör ”en icke avstämd position för löptidsbandet”.

En icke avstämd lång (kort) position i ett visst löptidsband som motsvaras av en icke avstämd kort (lång) position i ett högre löptidsband utgör ”en avstämd position mellan två löptidsband”.

En icke avstämd lång eller en icke avstämd kort position som inte kan stämmas av mot en motstående position i ett högre löptidsband utgör ”en icke avstämd position”.

Löptidsband (1)	Faktor (i procent) (2)
$0 \leq 1$ månad	1,50
$> 1 \leq 3$ månader	1,50
$> 3 \leq 6$ månader	1,50
$> 6 \leq 12$ månader	1,50
$> 1 \leq 2$ år	1,50
$> 2 \leq 3$ år	1,50
> 3 år	1,50

Tabell 1

Institutets kapitalkrav för varje råvara beräknas därefter som summan av:

i) De avstämda långa och korta positionerna, multiplicerade med relevant grundfaktor enligt kolumn 2 i tabell 1 och med råvarans avistapris.

ii) De avstämda positionerna mellan två löptidsband. För varje löptidsband för vilket en icke avstämd position har överförts skall ett kapitalkrav beräknas som positionen multiplicerad med 0,6 procent (överföringsfaktor) och med råvarans avistapris.

iii) Återstående icke avstämnda positioner multiplicerade med 15 procent (restfaktor) och med råvarans avistapris.

Enligt den *förenklade metoden* skall ett kapitalkrav för varje råvara beräknas som summan av:

i) 15 procent av den långa eller korta nettositionen multiplicerad med råvarans avistapris samt

ii) 3 procent av den långa och korta positionen (bruttopositionen) multiplicerad med råvarans avistapris.

Genomförandet av direktivet

Finansiellt instrument definieras i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument som fondpapper och annan rättighet eller förpliktelse avsedd för handel på värdepappersmarknaden. Begreppet omfattar råvaruderivat som är avsedda för handel på värdepappersmarknaden (se prop. 1990/91:142 s. 141 och prop. 1995/96:215 s. 83).

Begreppet finansiellt instrument definieras inte i kapiteltäckningslagen men är avsett att ha samma betydelse som i lagen om handel med finansiella instrument (se prop. 1994/95:50 s. 305). Finansinspektionens föreskrifter omfattar även derivat som inte är föremål för handel på en andrahandsmarknad (se 1 kap. 1 § 6 FFFS 1998:29).

En råvara är inte ett finansiellt instrument (se prop. 1990/91:142 s. 141). Det är därför nödvändigt att ändra 4 kap. 1 § kapiteltäckningslagen så att råvaror kan räknas in i ett instituts handelslager.

Kapitalkravet för ett instituts positioner i andra råvaror än guld samt finansiella instrument vars värde bestäms av sådana råvaror bör beräknas enligt föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen meddelar. Ett sådant bemyndigande bör tas in i 4 kap. 8 § kapiteltäckningslagen.

Regler om den löptidsbaserade och den förenklade metoden bör tas in i föreskrifterna. Där bör också tas in bestämmelser om kapitalkrav för avvecklings- och motpartsrisker vid handel med råvaror enligt punkten 2 i bilagan till CAD II (jfr 4 kap. 5 och 6 §§ kapiteltäckningslagen).

Enligt en övergångsbestämmelse kan en medlemsstat till den 1 januari 2007 tillåta vissa institut att använda en särskild tabell för beräkning av kapitalkravet för råvarurisk (se artikel 1.6 i CAD II). Det bör överlåtas till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att avgöra i vad mån denna möjlighet bör utnyttjas.

För att genomföra CAD II skall, som ovan sagts, guld behandlas som en valuta vid beräkning av kapitalkrav. En remissinstans har därför ansett att det är otillfredsställande att termen råvara omfattar såväl guld som andra råvaror och att det endast av en författning av lägre valör kommer att framgå att ett begrepp som används i lagen har en betydelse som avsevärt avviker från allmänt språkbruk.

Guld är enligt allmänt språkbruk en råvara. Det är därför inte lämpligt att i kapiteltäckningslagen definiera råvara som annan råvara än guld. Det är bättre att det i föreskrifter från regeringen eller Finansinspektionen anges vad som skall gälla för guld och valutor respektive för andra råvaror än guld.

Regeringens förslag: Det införs ett kapitalkrav för positioner i guld.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för förslaget: Enligt CAD II skall det vid beräkning av kapitalkravet för valutarisk inte längre göras något avdrag med ett belopp motsvarande 2 procent av institutets kapitalbas. I stället införs en ”tröskel” för institut som i förhållande till sin kapitalstyrka har en låg valutarisk i verksamheten. Om nettopositionen i valuta inte överstiger 2 procent av institutets kapitalbas behöver institutet inte beräkna något kapitalkrav. Nuvarande bestämmelser i kapitaltäckningslagen om kapitalkrav för valuta behöver därför ändras.

Kapitalkravet för innehav av råvaran guld skall enligt direktivet beräknas enligt de bestämmelser som gäller för valuta. Det har motiverats med att instituten hanterar positioner i guld på liknande sätt som positioner i valuta.

För att genomföra CAD II i denna del föreslås att 4 kap. 8 § kapitaltäckningslagen ändras så att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen kan meddela de bestämmelser som behövs.

Enligt en övergångsbestämmelse är det tillåtet att tillämpa nuvarande regler – med det tillägget att positioner i guld skall inkluderas i beräkningen – till den 1 januari 2005. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* har ansett att det är angeläget att optionen utnyttjas. Med hänsyn till att genomförandet av bestämmelserna om kapitalkrav för valutarisker föreslås regleras i föreskrifter bör det överlämnas till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att avgöra i vad mån optionen skall utnyttjas.

6.3 Placeringar i värdepapper som indirekt har säkrats med panträtt i bostadsfastigheter

Regeringens bedömning: Riskvikten 50 procent kan tillämpas på placeringar i värdepapper som indirekt har säkrats med panträtt i bostadsfastigheter.

Bedömningen i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att invända mot bedömningen i promemorian. *Statens bostadskreditnämnd* har bedömt att värdepapperisering av bostadskrediter kan komma att få stor betydelse i den framtida bostadsfinansieringen i Sverige och *Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB)* har framfört att det inte är osannolikt att större fastighetsbolag i ökad omfattning kan komma att finansiera sig genom obli-

gationsutgivning som har säkrats med panträtt i bostadsfastigheter. Enligt bolagets mening saknas anledning att bedöma sådana obligationer på annat sätt än obligationer som har getts ut vid värdepapperisering. *Sveriges Advokatsamfund* har påpekat att värdepapperisering av bostadskrediter kan vara förenat med rättsliga risker.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 3 kap. 1 § första stycket C kapitaltäckningslagen skall riskvikten 50 procent tillämpas på placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden för vilka säkerheten utgörs av panträtt i bostadsfastighet eller tomträtt till sådan fastighet inom det uppskattade värde som institutet bestämt efter särskild värdering.

Medlemsstaterna har genom artikel 1 i hypoteksdirektivet getts möjlighet att tillämpa riskvikten 50 procent på placeringar i värdepapper som har säkrats med panträtt i bostadsfastighet.

Hypoteksdirektivet uppställer flera förutsättningar för att riskvikten 50 procent skall få tillämpas på värdepapper som indirekt har säkrats med panträtt i bostadsfastighet. En viktig förutsättning är att värdepapperen inte är mer riskfyllda än sådana krediter på vilka riskvikten 50 procent får tillämpas på grund av att krediten har säkrats med panträtt i bostadsfastighet eller i kommersiell fastighet. Enligt direktivet krävs också att tillsynsmyndigheten försäkras sig om att värdepapperen är fullt ut och direkt säkrade genom ett antal sådana panträter. Vidare uppställs ett krav på att innehavarna av värdepapperna själva eller genom någon annan har en godtagbar förmånsrätt i de underliggande krediterna och att förmånsrätten står i proportion till deras värdepappersinnehav.

En placering i ett värdepapper av aktuellt slag får alltså, enligt hypoteksdirektivet, typiskt sett inte vara mer riskfylld än en kredit som får åsättas riskvikten 50 procent på grund av att den har säkrats med panträtt i fastighet. Enligt kapitaltäckningslagen skall riskvikten 50 procent tillämpas på fordringar som har säkrats med panträtt i bostadsfastighet. Riskvikten 50 procent torde därför i regel även kunna tillämpas på värdepapper utgivna vid värdepapperisering av sådana fordringar.

Vilka placeringar som kan ges riskvikt 50 procent bör prövas från risksynpunkt och regleras i föreskrifter inom ramen för de nya bemyndiganden som har föreslagits i avsnitt 5.

6.4 Fordringar med säkerhet i kommersiella fastigheter

Regeringens bedömning: Riskvikten 50 procent kan tillämpas på placeringar med panträtt i kommersiella fastigheter belägna i utlandet.

Bedömningen i promemorian: I promemorian gjordes bedömningen att riskvikten 100 procent bör tillämpas på placeringar som direkt eller indirekt har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter, oavsett i vilket land fastigheten är belägen.

Remissinstanserna: *Riksgäldskontoret* och *Finansinspektionen* har anslutit sig till bedömningen i promemorian. Inspektionen har framhållit att fastighetsmarknaden och särskilt kommersiella fastigheter historiskt sett starkt har bidragit till förluster i de svenska kreditinstituten. Inspek-

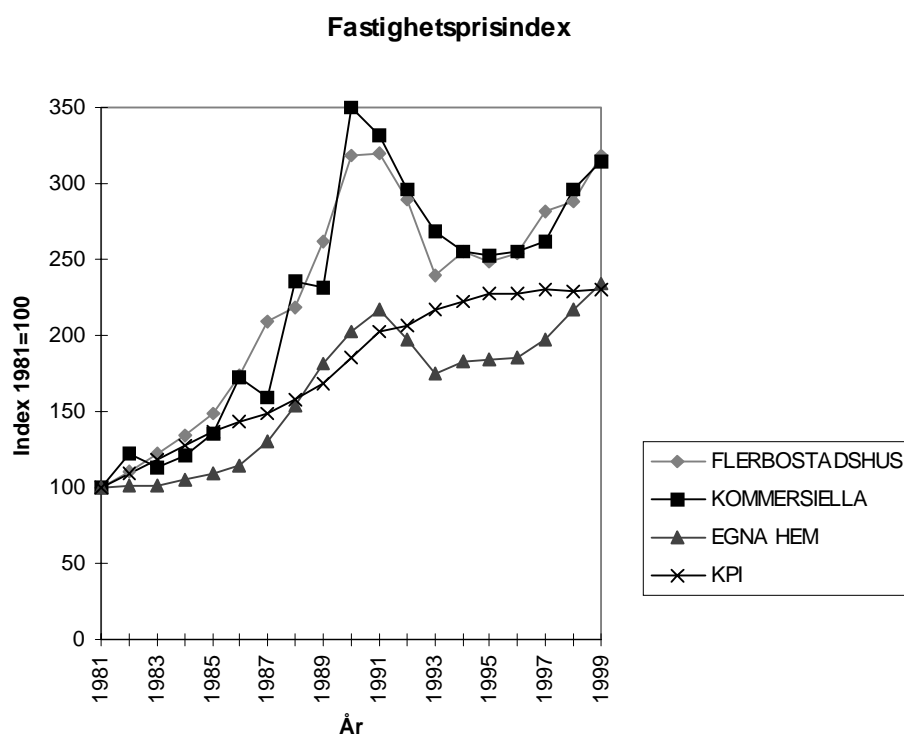
tionen har noterat att andra EES-länder – i vilka fastighetsmarknaden haft en betydlig stabilare prisutveckling än i Sverige – kan komma att tillämpa riskvikten 50 procent på fordringar säkrade med panträtt i kommersiella fastigheter belägna inom det egna landet. Försiktigheten bjuder, har inspektionen ansett, att riskvikten 100 procent behålls för fordringar säkrade med panträtt i kommersiella fastigheter oavsett i vilket land fastigheten är belägen. Inspektionen har dock hållit öppet för en framtida sänkning av riskvikten för sådana fordringar, när det har förflutit en tillräckligt lång period för att avgöra om prisutvecklingen på fastighetsmarknaden är stabil. *Riksbanken* har som en generell synpunkt framfört att kapitaltäckningsreglerna bör utformas så att de ger instituten incitament att ta säkerheter. Riksbanken har noterat att kapitaltäckningsreglerna är föremål för översyn inom Baselkommittén och EU samt att riskvikten för fordringar säkrade med panträtt i kommersiella fastigheter i dag är 100 procent. Mot bakgrund av detta har Riksbanken ansett att riskvikten för fordringar säkrade med panträtt i kommersiella fastigheter belägna i Sverige inte för närvarande bör sänkas från 100 procent till 50 procent. Riksbanken har emellertid förordnat att riskvikten 50 procent skall tillämpas på fordringar säkrade med panträtt i kommersiella fastigheter belägna i länder som har infört den riskvikten för sådana fordringar. En annan ordning, har Riksbanken påpekat, skulle innebära en konkurrensnackdel för svenska institut. Riksbanken har ansett att man får anta att den utländska tillsynsmyndigheten har fog för sin bedömning att riskvikten 50 procent bör tillämpas och att bedömningen normalt bör kunna hållas för god.

Svenska Bankföreningen, Fristående Sparbankers Riksförbund, Svenska Fondhandlareföreningen, Finansbolagens Förening, Sveriges Försäkringsförbund, Sveriges Fastighetsägareförbund och Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB) har ansett att riskvikten 50 procent bör kunna tillämpas på fordringar som har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter. *Svenska Bankföreningen* m.fl. har bl.a. påpekat att en viktig orsak till fastighetskrisen i början av 1990-talet var den dramatiska omställningen i den svenska samhällsekonomin från hög inflation till mycket låg inflation. Det har sagts att det inte finns någon risk att detta upprepas. Vidare har, enligt föreningen, de svenska kreditinstitutens värderingsrutiner förbättrats sedan början av 1990-talet. Sammantaget innebär detta, enligt föreningen, att man inte behöver befara någon upprepning av den föregående finanskrisens förluster på fastighetskrediter om EG-direktivets regler om 50 procents riskvikt införs i Sverige. Flera remissinstanser har angett att det är en allvarlig konkurrensnackdel om svenska instituts utlåning mot säkerhet i utländska kommersiella fastigheter skall åsättas riskvikten 100 procent, medan utländska institut endast behöver åsätta sådana fordringar riskvikten 50 procent. Det har också konstaterats att förslaget i promemorian innebär att svenska institut inte kommer att kunna förvärva utländska institut, på samma villkor som sina utländska konkurrenter, i länder som tillämpar riskvikten 50 procent.

Skälen för regeringens bedömning: Priserna på kommersiella fastigheter är normalt mindre stabila än priserna på bostadsfastigheter. Detta

beror bl.a. på att efterfrågan på kommersiella fastigheter är mer känslig för konjunktursvängningar än efterfrågan på bostadsfastigheter. Erfarenheten från fastighetskrisen i början av 1990-talet visar också att särskilt kommersiella fastigheters värde snabbt kan förändras. I Stockholmsregionen föll priserna på sådana fastigheter från år 1990 till bottennoteringarna år 1993 med mer än 50 procent (se Sveriges riksbank, Finansmarknadsrapport nr 1 1998, s. 43). Institutens kreditförluster på krediter med säkerhet i kommersiella fastigheter var också betydande under dessa år.

Att kommersiella fastigheter inte har haft en lika stabil prisutveckling som egna hem illustreras av figur 1. Figuren antyder också att det finns skillnader mellan olika kategorier av bostadsfastigheter. Prisutveckling för flerbostadshus ligger närmare prisutvecklingen för kommersiella fastigheter än prisutvecklingen för egna hem. Det är emellertid vanskligt att dra bestämda slutsatser om hur pass stabil prisutvecklingen är för olika typer av fastigheter. Jämförelser försvåras bl.a. av att antalet överlåtelser per år av kommersiella fastigheter är relativt lågt i jämförelse med antalet överlåtelser av flerbostadshus. En annan svårighet är att de olika kategorierna inte är helt renodlade. För att göra en jämförelse måste indelningen i respektive kategori göras med ledning av fastigheternas huvudsakliga användningsområde.

Figur 1. Prisindex baseras på köpeskillingskoefficienter, (Köpeskillingskoefficienten=Marknadsvärde/Taxeringsvärde). Med FLERBOSTADSHUS avses hyresfastigheter med huvudsakligen bostäder. Med KOMMERSIELLA avses hyresfastigheter med huvudsakligen kommersiella lokaler. Med EGNA HEM avses villor. Källa: SCB och prognosenheten på Finansdepartementet.

En bedömning av en fastighets karaktär är nödvändig vid tillämpning av kapitaltäckningsreglerna. Till ledning för gränsdragningen mellan bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter har Finansinspektionen utfärdat allmänna råd (se allmänt råd till 7 kap. 12 § FFFS 1998:29).

Enligt råden avses med bostadsfastighet fastighet som i sin helhet taxeras som småhusenhet eller hyreshus. Som bostadsfastighet räknas även bostadsrättsfastigheter, fritidshus och obebyggd tomtmark avsedd för småhusbebyggelse. En fastighet med färdigställd byggnad räknas som bostadsfastighet, om minst femtio procent av byggnadens yta kan disponeras för bostadsändamål och fastigheten är eller kommer att bli bebodd eller uthyrd av låntagaren. Vidare bör, enligt råden, riskvikten 50 procent tillämpas på fordran för vilken ställts säkerhet i form av panträtt i bostadsfastighet i utlandet, om säkerheten från risksynpunkt kan anses vara likvärdig med motsvarande säkerhet i svensk bostadsfastighet.

Under senare år har priserna stigit på såväl kommersiella fastigheter som bostadsfastigheter, även om prisutveckling mellan olika regioner uppvisar stora variationer. En analys som läggs till grund för en lägre riskvikt måste naturligtvis vara framåtblickande. Med hänsyn till den, som *Finansinspektionen* har påpekat, förhållandevis korta tid som förflutit sedan bank- och fastighetskrisen finns det emellertid anledning att vara försiktig.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att fordringar som säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter belägna i Sverige, för närvarande, från risksynpunkt i regel inte kan anses likvärdiga med fordringar som har säkrats med panträtt i bostadsfastigheter.

Det kan, som flera remissinstanser har framhållit, konstateras att svenska institut missgynnas, om dessa skall tillämpa riskvikten 100 procent på fordringar som har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter belägna i utlandet medan, utländska institut endast behöver tillämpa riskvikten 50 procent på sådana fordringar. En sådan ordning kan också innebära att svenska institut inte på samma villkor som utländska institut kan förvärva eller äga utländska dotterföretag vars fordringar har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter. Även om dotterföretaget, enligt det egna landets regler, får tillämpa riskvikten 50 procent så måste det svenska moderföretaget tillämpa riskvikten 100 procent vid beräkning av kapitalkravet för den finansiella företagsgruppen.

Ur ett riskperspektiv kan den nuvarande gränsdragningen mellan bostadsfastigheter och kommersiella fastigheter i vissa situationer synas alltför fyrkantig. Det är dock inte lämpligt att föregripa resultatet av arbetet inom EU och Baselkommittén.

I vissa EES-länder kan, som *Riksbanken* och *Finansinspektionen* har påpekat, marknaden för kommersiella fastigheter vara sådan att det är motiverat att sänka riskvikten till 50 procent. I de fall EES-länder tillämpar riskvikten 50 procent för fordringar säkrade med panträtt i inhemska kommersiella fastigheter kan, enligt regeringens mening, skäl finnas för att även svenska institut vid utlåning mot sådan säkerhet bör få tillämpa riskvikten 50 procent. Det kan förmodas att sådana fordringar i riskhänseende ofta är att jämföra med fordringar säkrade med panträtt i bostadsfastigheter. Om så är fallet finns inget att invända mot att

riskvikten 50 procent även tillämpas vid beräkning av kapitalkravet för svenska institut.

Enligt hypoteksdirektivet får riskvikten 50 procent även tillämpas på placeringar som med hänsyn till graden av kreditrisk är likvärdiga med fordringar som har säkrats med panträtt i kommersiella fastigheter. De svenska bestämmelserna bör dock endast ge utrymme för att riskvikten 50 procent tillämpas på placeringar som i riskhänseende är att jämställa med sådana placeringar som avses i nya 3 kap. 1 § första stycket C 1 kapitaltäckningslagen.

Frågan om en placering kan ges en lägre riskvikt bör prövas från risk-synpunkt mot bakgrund av det anförda och i förekommande fall regleras i föreskrifter inom ramen för de nya bemyndiganden som har föreslagits i avsnitt 5.

6.5 Andra ändringar av riskvikter

6.5.1 Fordringar på trossamfund

Regeringens bedömning: Riskvikten 20 procent kan under vissa förutsättningar tillämpas på placeringar som Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund med rätt till statlig uppbördshjälp svarar för.

Bedömningen i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Enligt *Kammarrätten i Jönköping* torde det vara förenligt med direktivet om utvidgad matris att tillämpa riskvikten 20 procent på fordringar som registrerade trossamfund med rätt till statlig uppbördshjälp svarar för.

Finansinspektionen, Riksgäldskontoret och *Sveriges Advokatsamfund* har ifrågasatt om registrerade trossamfund med rätt till statlig uppbördshjälp kan anses ha rätt att uppbära skatt. Advokatsamfundet har även ifrågasatt om andra registrerade trossamfund än Svenska kyrkan kan anses bildade enligt offentlig rätt. *Riksgäldskontoret* har förordat att frågan om kommuners riskvikt skall tas upp till förnyad prövning. Enligt kontorets bedömning bör riskvikten för fordringar på kommuner höjas från 0 procent till 20 procent.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund, Svenska kyrkan och *Svenska kyrkans Församlingsförbund* har ansett att riskvikten 20 procent skall tillämpas på registrerade trossamfund.

Kammarkollegiet har framhållit behovet av kompletterande föreskrifter från regeringen eller Finansinspektionen vad gäller förutsättningarna för att tillämpa riskvikten 20 procent på andra registrerade trossamfund än Svenska kyrkan.

Bakgrund: Relationen mellan staten och Svenska kyrkan ändrades vid årsskiftet 1999/2000. Svenska kyrkan lämnade det allmänna och är numera ett registrerat trossamfund som regleras i lagen (1998:1591) om

Svenska kyrkan och lagen (1998:1593) om trossamfund. Övergångsbestämmelser finns i lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

Den ändrade relationen innebär bl.a. att församlingarna och samfälligheterna i Svenska kyrkan inte längre har rätt att uppbära skatt. Den som tillhör kyrkan skall dock betala lokal och regional kyrkoavgift (se 7 § lagen om Svenska kyrkan). Svenska kyrkan har rätt till hjälp av staten med bestämmande, debitering och redovisning av avgifter från dem som tillhör Svenska kyrkan (se 16 § lagen om trossamfund).

Avgiften skall beräknas på grundval av den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten (se 3 § lagen [1999:291] om avgift till registrerat trossamfund). Vid bestämmande, debitering och redovisning av avgifter gäller skattebetalningslagen (1997:483).

Andra trossamfund än Svenska kyrkan kan ansöka om att bli registrerade enligt lagen om trossamfund. Ett samfund som har registrerats är ett registrerat trossamfund (se 5 § 2 nämnda lag). Ett registrerat trossamfund kan ansöka hos regeringen om att få samma statliga hjälp som Svenska kyrkan med att uppbära avgifter (se 16 § lagen om trossamfund).

Relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan gör att fordringar på Svenska kyrkan i princip skall åsättas riskvikten 100 procent. Enligt artikel 2.1.b i direktivet om utvidgad matris får riskvikten sänkas till 20 procent för fordringar som religiösa samfund svarar för, om samfundet är en juridisk person bildad enligt offentlig rätt med rätt enligt lag att uppbära skatt. Den lägre riskvikten motiveras i ingressen till direktivet med att sådana samfund representerar en kreditrisk likvärdig med den som gäller regionregeringar och lokala myndigheter.

Skälen för regeringens bedömning: Avgifter som Svenska kyrkan och andra registrerade trossamfund har rätt att få hjälp från staten med att ta in utgör inte skatt i regeringsformens mening. Sådana avgifter är, som *Advokatsamfundet* har framhållit, av privaträttslig natur (se prop. 1997/98:116 s. 62).

Frågan om riskvikten 20 procent kan tillämpas eller inte på fordringar som registrerade trossamfund svarar för kan dock inte avgöras med utgångspunkt i ett svenskt synsätt. Utgångspunkten för prövningen måste i stället vara direktivet om utvidgad matris.

Bestämmelserna om riskvikt för fordringar på kyrkor och andra trossamfund har tagits in i direktivet om utvidgad matris på initiativ av Tyskland. Tyskland har i strikt mening inte någon statskyrka. Däremot finns kyrkor vars ställning har befästs genom avtal (s.k. konkordat) mellan de olika tyska delstaterna och respektive kyrka. Dessa kyrkor har rätt att via det statliga skattesystemet ta upp betalning från sina medlemmar.

Vad som gäller för sådana tyska kyrkor torde inte skilja sig nämnvärt från vad som gäller för registrerade trossamfund som har rätt till statlig hjälp med att ta in avgifter från sina medlemmar. Riskvikten 20 procent bör alltså kunna tillämpas på ett sådant samfund, om samfundet från risksynpunkt kan anses jämförbart med kommuner i allmänhet.

Trossamfunden kan komma att skilja sig åt vad gäller kapitalstyrka och organisation. Ett registrerat trossamfund kan t.ex. ha självständiga organisatoriska delar som var för sig kan förvärva rättigheter och skyldigheter

mot tredje man (se 13 och 15 §§ lagen om trossamfund). Mot denna bakgrund är det lämpligt att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen i föreskrifter närmare reglerar när riskvikten 20 procent skall tillämpas.

6.5.2 Fordringar på AP-fonderna

Regeringens förslag: Riskvikten för placeringar och fordringar för vilka en AP-fond svarar sänks från 20 procent till 0 procent.

Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslogs dock att riskvikten inte skulle sänkas för placeringar och fordringar för vilka Sjunde AP-fonden svarar.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* m.fl. har uttryckt sitt stöd för förslaget i promemorian att riskvikten 20 procent även fortsättningsvis skall tillämpas på fordringar för vilka Sjunde AP-fonden svarar. *Sjunde AP-fondstyrelsen* har ansett att riskvikten 0 procent också skall tillämpas på fordringar som fonden svarar för.

Skälen för förslaget: Nuvarande fondstyrelser inom Allmänna pensionsfonden är statliga myndigheter. I regeringens förslag till reglering av AP-fonderna föreslås det att det i lag anges att AP-fonderna är statliga myndigheter (se prop. 1999/2000:46 s. 133 ff). Från risksynpunkt är det därför inte motiverat att tillämpa annan riskvikt än 0 procent. I promemorian föreslogs att riskvikten 20 procent även fortsättningsvis skall gälla för fordringar som Sjunde AP-fonden (nuvarande sjunde fondstyrelsen) svarar för. Detta motiverades med att en sänkning av riskvikten till 0 procent skulle kunna ge Sjunde AP-fonden en konkurrensfördel gentemot konkurrerande värdepappersinstitut.

Vid bestämmandet av riskvikter och kapitalkrav måste utgångspunkten vara den risk som en viss typ av placering innebär. Mot denna bakgrund är det inte motiverat att sätta riskvikten 20 procent för fordringar på Sjunde AP-fonden. Därtill kan man förutse att Sjunde AP-fondens uppläning på marknaden torde bli mycket begränsad.

6.6 Egna modeller

Regeringens förslag: Finansiella företagsgrupper får, efter medgivande av Finansinspektionen, använda en egen modell för att beräkna kapitalkravet för marknadsrisk.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har tillstyrkt förslaget. Övriga remissinstanser har inte kommenterat förslaget.

Skälen för regeringen förslag: Ett institut får, efter Finansinspektionens medgivande, använda en egen modell för att beräkna kapitalkravet

för marknadsrisker (se 2 kap. 3 § och 4 kap. 9 § kapitaltäckningslagen). Prop. 1999/2000:94
Egna modeller för riskberäkning har ansetts bättre kunna återspegla de marknadsrisker institutet är exponerat för. Användandet av sådana modeller har också bedömts kunna medföra en bättre hantering av marknadsrisker i instituten (se prop. 1998/99:1, volym 2, s. 63).

Av samma skäl är det lämpligt att en egen modell, efter Finansinspektionens medgivande, får användas för att beräkna kapitalkrav för marknadsrisker i finansiella företagsgrupper. En bestämmelse i enlighet med detta bör tas in i 6 kap. 9 § andra stycket kapitaltäckningslagen.

Regeringens förslag: Finansinspektionen får medge att ett institut i handelslagret överskrider gränsvärdena för stora exponeringar. Ett institut som överskrider gränsvärdena för stora exponeringar skall uppfylla ett särskilt kapitalkrav och de villkor i övrigt som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen föreskriver.

Bakgrund: Bestämmelser om stora exponeringar finns i 5 kap. kapitaltäckningslagen och i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om stora exponeringar (FFFS 1998:30). Bestämmelserna genomför direktivet om stora exponeringar och kapitalkravsdirektivet.

I kapitaltäckningslagen uppställs absoluta gränser för dels hur stor en exponering mot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning högst får vara, dels hur högt det sammanlagda värdet av ett instituts stora exponeringar får vara i förhållande till dess kapitalbas. Gränserna får inte överskridas. Om någon av gränserna överskrids skall institutet utan dröjsmål anmäla detta till Finansinspektionen (se 7 kap. 11 § 2 st kapitaltäckningslagen).

I kapitalkravsdirektivet (se punkt 8 i bilaga VI till direktivet) finns en möjlighet för medlemsstaterna att välja att under vissa förutsättningar tillåta ett institut att överskrida gränsvärdena. En första förutsättning är att tillsynsmyndigheten godkänner att gränsvärdena överskrids. En andra förutsättning är att överskridandet uteslutande hänför sig till handelslagret. En tredje förutsättning är att institutet uppfyller ett ytterligare kapitalkrav för överskridandet. Härutöver uppställs vissa ytterligare förutsättningar av teknisk natur.

Sverige har inte utnyttjat den beskrivna valmöjligheten i kapitalkravsdirektivet.

Svenska Fondhandlareföreningen har i en skrivelse (dnr Fi1995/6914) begärt att Sverige skall utnyttja optionen. Gällande svenska regler begränsar, enligt föreningen, mindre värdepappersinstituts möjligheter att handla med bostadsobligationer. Detta har i sin tur en negativ inverkan på handeln med bostadsobligationer som sådan. För en väl fungerande obligationsmarknad krävs att placerarna vid varje tidpunkt utan problem kan köpa och sälja stora poster. Detta gäller särskilt de mellanhänder som har förbundit sig att upprätthålla en marknad (marknadsgaranter). I sådan verksamhet ingår att ställa köp- och säljpriser även på stora volymer. Gränserna för stora exponeringar kan hindra marknadsgaranterna från att förvärva större poster bostadsobligationer. Det kan i sin tur begränsa likviditeten på marknaden. Kapitaltäckningslagen har, enligt föreningen, snedvridit konkurrensen och försämrat likviditeten i handeln med viktiga bostadsobligationer. Detta kan, enligt föreningen, medföra högre bostadsräntor. Konkurrensförhållandet gentemot utländska institut har också anförts som motiv för att utnyttja optionen. Ett utnyttjande av optionen skulle även ha betydelse för garantigivning i samband med emissioner.

Stadshypotek har i en skrivelse (dnr Fi1995/6982) framställt samma önskemål som Svenska Fondhandlareföreningen. Skrivelserna har remissbehandlats.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: När Svenska Fondhandlareföreningens och Stadshypoteks framställningar remissbehandlades tillstyrkte flertalet av remissinstanserna förslaget. *Riksbanken* framhöll vikten av att begränsa riskkoncentrationen i förhållande till kapitalbasen. Enligt den bedömning som Riksbanken gjorde har inte gällande bestämmelser någon betydande negativ inverkan på marknadens funktionssätt. Svenska institut verkar emellertid i konkurrens med utländska institut som har möjlighet att överskrida de absoluta gränserna för stora exponeringar. Med hänsyn till detta och det extra kapitalkrav som skall uppfyllas vid ett sådant över-skridande ansåg Riksbanken att svenska institut borde ges samma möjlighet. *Finansinspektionen* pekade på möjligheten att begränsa rätten att överskrida gränsvärdena till att endast avse handel med bostadsobligationer. *Riksgäldskontoret* avstyrkte att förslaget genomförs utan att det först görs en närmare undersökning av om det finns ett verkligt behov.

Vid remissbehandlingen av promemorian har *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Svenska Bankföreningen* tillstyrkt förslaget medan *Riksbanken* har avstyrkt förslaget. Övriga remissinstanser har antingen inte haft någon invändning mot förslaget eller avstått från att yttra sig i frågan. *Riksbanken* har anfört att den i sina stabilitetsrapporter pekat på vissa problem i reglerna om stora exponeringar, främst att reglerna inte omfattar flera viktiga slag av exponeringar, samt att den föreslagna möjligheten att i vissa fall överskrida gränsvärdena för stora exponeringar skulle ytterligare förstärka dessa problem. Riksbanken anför vidare att det verkar ologiskt att medge undantag från exponeringsreglerna för exempelvis mindre företag därför att riskhantering är förknippat med vissa stordriftsfördelar. Om det är så att viss verksamhet kräver att stora positioner tas gentemot individuella motparter är det, enligt Riksbanken, inte orimligt att endast institut av viss storlek kan delta, åtminstone i sådan omfattning som krävs av exempelvis marknadsgaranter inom vissa segment av marknaden. Enligt Riksbankens bedömning innebär de nuvarande reglerna inga väsentliga problem när det gäller konkurrensen på obligationsmarknaden. Internationaliseringen av de finansiella marknaderna innebär enligt Riksbanken att risken för att konkurrensen inom aktuella marknadssegment hämmas av nuvarande regler är begränsad.

Skälen för förslaget: Frågan om införande av en möjlighet att överskrida gränserna för stora exponeringar behandlades i samband med införande av kapitaltäckningslagen. Ett par remissinstanser pekade på att en sådan bestämmelse skulle underlätta garantigivning vid emissioner. Regeringen ifrågasatte inte att mindre institut kunde ha ett sådant behov. Behovet av att överskrida gränsvärdena ansågs emellertid inte tillräckligt stort för att uppväga olägenheten av att införa så pass komplicerade regler (se prop. 1994/95:50 s. 232).

I de nu aktuella framställningarna från *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Stadshypotek* är det inte i första hand problem vid garantigivning vid emissioner som har framhållits. I stället är det problem vid

själva handeln med värdepapper och då särskilt de problem som kan drabba mindre marknadsgaranter som har lyfts fram. Dessa problem kan dock delvis ha minskat under senare tid då marknadsstrukturen för bostadsobligationer ändrats något.

Riksbanken har ansett att risken för att konkurrensen inom aktuella marknadssegment hämmas av nuvarande regler är begränsad. Enligt regeringens uppfattning bör dock kapitaltäckningsreglerna utformas så att de inte i onödan begränsar konkurrensen på de finansiella marknaderna eller försvårar nyetableringar. Hänsyn bör också tas till svenska instituts möjligheter att på lika villkor konkurrera på den gemensamma marknaden. Riksbanken har uppmärksammat att reglerna om stora exponeringar lider av brister, främst att reglerna inte omfattar flera viktiga slag av exponeringar, samt att ett införande av undantagsregeln skulle förstärka dessa problem. *Riksbanken* har bedömt att om det är så att viss verksamhet kräver att stora positioner tas gentemot individuella motparter så är det inte orimligt att endast institut av viss storlek kan delta. Enligt direktivet förutsätter dock ett överskridande av gränserna för stora exponeringar att Finansinspektionen medgett detta och att ett särskilt kapitalkrav uppfylls. Från risksynpunkt borde det därför, enligt regeringens bedömning, inte finnas något som hindrar att regeln i direktivet införs.

Det kan inte uteslutas att en undantagsregel kan ha en funktion att fylla även på andra områden än obligationsmarknaden och vid garantigivning vid utgivning av sådana obligationer. Det saknas därför skäl att generellt begränsa den föreslagna möjligheten till bostadsobligationer. Frågor av sådant slag får i stället lösas inom ramen för tillståndsgivning och tillsynspraxis.

För att utnyttja optionen i direktivet fordras att en detaljerad reglering införs. I lagen bör endast tas in en bestämmelse som anger att Finansinspektionen får medge att ett institut överskrider gränserna för stora exponeringar. De närmare villkoren för detta bör tas in i föreskrifter meddelade av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen. En bestämmelse i enlighet med detta föreslås tas in i nya 5 kap. 6 § kapitaltäckningslagen.

Regeringens förslag: Eviga och tidsbegränsade förlagslån skall kunna räknas in i kapitalbasen i den utsträckning regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen föreskriver.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* har tillstyrkt förslaget och konstaterat att instituten har etablerade rutiner för att ta upp eviga förlagslån. *Svenska Bankföreningen* m.fl. branschorganisationer har välkomnat förslaget. *Kammarrätten i Jönköping* har kommenterat utformningen av lagtexten.

Bakgrund: Minst hälften av kapitalbasen skall utgöras av primärt kapital. Den resterande delen får fyllas ut med supplementärt kapital.

Förlagslån får räknas in i supplementärt kapital. Eviga förlagslån får, efter Finansinspektionens medgivande, räknas in i obegränsad utsträckning, dvs. upp till ett belopp motsvarande 100 procent primärt kapital. Tidsbegränsade förlagslån får endast räknas in i supplementärt kapital till ett belopp motsvarande 50 procent av primärt kapital. Tidsbegränsade förlagslån kan alltså utgöra högst hälften av supplementärt kapital.

Rätten att räkna in tidsbegränsade förlagslån i kapitalbasen följer direkt av lag (se 2 kap. 6 § tredje stycket kapitaltäckningslagen). För att eviga förlagslån skall få räknas in i kapitalbasen krävs ett beslut av Finansinspektionen i det enskilda fallet (se 2 kap. 6 § fjärde stycket samma lag). Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter om vilka villkor tidsbegränsade respektive eviga förlagslån skall uppfylla för att få räknas in i kapitalbasen (se 4 kap. 8–11 §§ FFFS 1998:29). Finansinspektionen har också reglerat hur kapitalbasen skall vara sammansatt (se 10 kap. 2 § FFFS 1998:29).

Svenska Bankföreningen begärde i en skrivelse (dnr Fi1999/458) att kravet på tillstånd från Finansinspektionen för att räkna in eviga förlagslån i kapitalbasen skall tas bort. Föreningen framförde att förutsättningarna för att inräkna ett evigt förlagslån i kapitalbasen är tydligt reglerade i Finansinspektionens föreskrifter. Enligt vad föreningen anförde kan kravet på tillstånd orsaka onödig tidsutdräkt och osäkerhet. Detta kan i sin tur, enligt föreningen, medföra extra kostnader för att ta upp sådana lån. Föreningen anförde också, som en generell synpunkt, att en reglering i föreskrifter är att föredra framför krav på beslut av Finansinspektionen i varje enskilt fall. Föreningen förordade att den senare ordningen skall användas endast när internationella regler kräver det eller när det är omöjligt att entydigt precisera villkoren för en viss åtgärd. Det framhölls därvid att en reglering i föreskrifter inte behöver leda till en sämre kontroll. Kontrollen av att uppställda regler efterlevs kan i stället utföras som ett led i Finansinspektionens löpande tillsyn, ansåg föreningen.

Skälen för regeringens förslag: För tidsbegränsade förlagslån som uppfyller kraven i gällande bestämmelser behövs inte något särskilt beslut för att dessa skall få räknas in i kapitalbasen. Det är naturligt att det ställs

strängare krav på eviga förlagslån än tidsbegränsade sådana. Eviga förlagslån får ju inräknas i kapitalbasen i dubbelt så hög omfattning som tidsbegränsade lån. Frågan är om det bör krävas ett beslut av Finansinspektionen i varje enskilt fall.

Det kan konstateras att EG-rätten inte kräver detta. Bestämmelser om i vilken utsträckning eviga förlagslån får räknas in i kapitalbasen finns i artiklarna 2.1.6, 3.2 och 6.1 i kapitalbasdirektivet 89/299/EEG. Det förtjänar att noteras att artikel 6.1 har ändrats genom artikel 1 i direktivet 91/633/EEG.

Finansinspektionen och *Svenska Bankföreningen* har konstaterat att det etablerats en fast praxis för hur eviga förlagslån skall vara utformade för att kunna räknas in i supplementärt kapital. Det synes alltså inte finnas några praktiska hinder mot att ersätta kravet på beslut i varje enskilt fall med en reglering i föreskrifter.

Mot denna bakgrund föreslås att Finansinspektionens tillstånd inte skall krävas i varje enskilt fall för att räkna in eviga förlagslån i kapitalbasen. En renodlad reglering i föreskrifter har också den fördelen att det blir enklare att genom nya föreskrifter anpassa villkoren för att eviga förlagslån skall få räknas in i kapitalbasen. Detta är normalt inte lika enkelt om ett institut efter ansökan har fått tillstånd att räkna in ett visst lån i kapitalbasen.

I enlighet med det anförda bör en justering göras i 2 kap. 6 § kapitaltäckningslagen.

Regeringens förslag: Ett beslut om föreskrifter som Finansinspektionen, efter regeringen bemyndigande, har fattat (s.k. normbeslut) får inte överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* har tillstyrkt förslaget. Övriga remissinstanser har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Föreskrifter som Finansinspektionen, efter regeringens bemyndigande, meddelar med stöd av lag och förordning (s.k. normbeslut) kan normalt inte överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se t.ex. 33 § lagen [1999:158] om investerarskydd). Normbeslut lämpar sig inte för domstolsprövning (jfr regeringens proposition Översyn av förvaltningsprocessen; en allmän regel om domstolsprövning av förvaltningsbeslut m.m., prop. 1997/98:101 s. 60 ff och 112). En justering bör därför göras i 7 kap. 16 § kapitaltäckningslagen så att ett normbeslut inte får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ett överklagbart normbeslut får i stället överklagas till regeringen av den som har klagorätt. Detta följer av 5 § förordningen (1996:596) med instruktion för Finansinspektionen jämförd med 35 § verksförordningen (1995:1322).

10.1 Nuvarande EG-regler på området för banker och andra kreditinstitut

I artikel 12 i det s.k. första banksamordningsdirektivet (77/780/EEG) finns bestämmelser om tystnadsplikt och om utbyte av information mellan vissa myndigheter och organ som är verksamma på området för banker och andra kreditinstitut. Bestämmelsen ändrades i det s.k. andra banksamordningsdirektivet (89/646/EEG, artikel 16) och fick sin nuvarande lydelse genom det s.k. BCCI-direktivet (95/26/EG, artikel 4 punkterna 2–4 och 6).

Bestämmelserna har följande innebörd. Personer som arbetar eller som har arbetat för tillsynsmyndigheter har tystnadsplikt. Detsamma gäller för revisorer och experter som är verksamma för tillsynsmyndigheter. Tystnadsplikten innebär att ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammandrag eller i sammanställning som omöjliggör identifikation av enskilda institut, dock med förbehåll för fall som omfattas av straffrättslig lagstiftning. Ett ytterligare undantag från tystnadsplikten finns i fall då ett kreditinstitut har försatts i konkurs eller underkastats tvångslikvidation. Förtrolig information, som inte berör tredje part engagerad i försök att rädda institutet, får då yppas vid civilrättsliga eller kommersiella förfaranden (punkt 1).

Tystnadsplikten hindrar inte tillsynsmyndigheterna i medlemsstaterna från att utbyta information i enlighet med direktiv som gäller för kreditinstitut. För sådan information gäller dock tystnadsplikt (punkt 2).

Medlemsstaterna får ingå samarbetsavtal för utbyte av information med tredje länders behöriga myndigheter, om den information som överlämnas är föremål för sekretess i mottagarlandet minst likvärdig den som föreskrivs i artikel 12 (punkt 3).

Tillsynsmyndigheter som får förtrolig information enligt vad som sägs i punkterna 1 och 2 får använda informationen endast i verksamhet och där endast för fyra ändamål. Det första ändamålet är för att kontrollera att villkoren för att kreditinstitut skall få starta verksamhet är uppfyllda och för att underlätta gruppbaserad eller icke gruppbaserad tillsyn över sådan verksamhet, särskilt med avseende på kontroll av likviditet, soliditet, större engagemang och rutiner för administration, redovisning och intern kontroll. De andra ändamålen är för att ålägga sanktioner, för att använda informationen vid överklagande i administrativ ordning av beslut som fattats av tillsynsmyndigheten samt för att använda informationen vid domstolsförfarande som har inletts enligt artikel 13 eller enligt särskilda bestämmelser i direktiv antagna med avseende på kreditinstitut (punkt 4).

Bestämmelserna i punkterna 1 och 4 hindrar inte att tillsynsmyndigheter i samma medlemsstat utbyter information och inte heller att tillsynsmyndigheter i olika medlemsstater byter information i fall då informationen lämnas till vissa myndigheter, organ eller personer. De myn-

digheter som avses i detta sammanhang är sådana som ansvarar för tillsyn över andra finansiella organisationer och över försäkringsbolag samt myndigheter med ansvar för tillsyn över finansiella marknader. De organ som avses är sådana som har befattning med kreditinstituts konkurs eller likvidation eller liknande förfaranden och de personer som avses är sådana som ansvarar för obligatorisk revision av kreditinstituts och andra finansiella instituts räkenskaper. Informationen till dessa myndigheter, organ och personer får dock lämnas endast vid deras fullgörande av tillsynsuppgifter samt för utlämnande till organ för inlåningsskydd av sådan information som de behöver för sin verksamhet. För den information som lämnas gäller tystnadsplikt som sägs i punkt 1 (punkt 5).

Direktivet medger vidare medlemsstaterna att tillåta informationsutbyte mellan å ena sidan tillsynsmyndigheterna och å den andra sidan myndigheter med ansvar för tillsyn över de organ som har befattning med finansiella företags likvidation, konkurs och liknande förfaranden samt myndigheter med ansvar för tillsyn över de personer som ansvarar för lagstadgad revision av försäkringsföretags, kreditinstituts, värdepappersföretags och andra finansinstituts räkenskaper. Förutsättningar för informationsutbyte är i detta sammanhang dock att informationen skall användas för att utöva nyssnämnda tillsyn och att den information som mottas i detta sammanhang omfattas av den tystnadsplikt som anges i punkt 1 (punkt 5a).

För att stärka stabiliteten och integriteten hos det finansiella systemet får medlemsstaterna vidare tillåta utbyte av information mellan tillsynsmyndigheterna och myndigheter eller organ som enligt lag är ansvariga för att upptäcka och utreda överträdelser av bolagsrätten. Förutsättningar för informationsutbyte, utöver de som angetts om tillsynsändamål och tystnadsplikt under punkt 5a och som även gäller här, är att informationen, när den härrör från en annan medlemsstat, inte får vidarebefordras utan uttryckligt tillstånd från de tillsynsmyndigheter som har lämnat ut den, och då endast för de ändamål för vilket dessa myndigheter givit sitt tillstånd. Under vissa närmare angivna omständigheter kan nämnda myndigheter och organ ta hjälp av personer som genom sin särskilda kompetens är utsedda till detta och som inte är anställda inom den offentliga förvaltningen (punkt 5b).

Direktivet medger även att tillsynsmyndigheterna lämnar ut information till centralbanker och andra organ med liknande uppgifter i deras egenskap av monetära myndigheter och i förekommande fall till andra myndigheter med uppgift att utöva tillsyn över betalningssystem för att dessa skall kunna fullgöra sina uppgifter. Inte heller utgör bestämmelserna hinder för dessa myndigheter eller organ att till tillsynsmyndigheterna vidarebefordra sådan information som är nödvändig för att uppfylla de syften som framgår av punkt 4. För sådan information som avses i det här sammanhanget gäller tystnadsplikt i enlighet med punkt 1 (punkt 6).

Oavsett vad som föreskrivs i punkterna 1 och 4 får medlemsstaterna med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning tillåta att viss information lämnas ut såväl till andra organ för den centrala regeringsmakten med ansvar för lagstiftning om tillsyn över kreditinstitut, finansiella institut, investeringstjänster och försäkringsbolag som till personer

som företräder sådana organ. Sådant utlämnande får bara ske då det är nödvändigt för att utöva offentlig tillsyn. Sådan information som erhållits med stöd av punkterna 2 och 5 eller vid inspektion på platsen i enlighet med artikel 15.1 och 15.2 i andra banksamordningsdirektivet får dock aldrig röjas utan samtycke från de tillsynsmyndigheter som lämnat ut informationen eller av tillsynsmyndigheter i den medlemsstat där inspektionen verkstälts (punkt 7).

Slutligen får tillsynsmyndigheterna även vidarebefordra information enligt punkterna 1–4 till clearingorganisation eller annat liknande organ som är erkänt i nationell lagstiftning för att tillhandahålla clearing- eller avvecklingstjänster åt någon av marknaderna i medlemsstaten. Sådant vidarebefordrande får endast ske om tillsynsmyndigheterna anser att detta är nödvändigt för att säkerställa att dessa organ fungerar vid försummelser eller möjliga försummelser från en marknadsaktörs sida. Informationen är underkastad tystnadsplikt i enlighet med punkt 1. Information som erhållits med stöd av punkt 2 får dock inte yppas utan uttryckligt medgivande av de tillsynsmyndigheter som lämnat informationen (punkt 8).

10.2 Artikel 1 i direktivet om utvidgad matris

Genom artikel 1 i direktivet om utvidgad matris utsträcks möjligheten för medlemsstaterna att ingå avtal om informationsutbyte med tredje land. Medlemsstaterna får således ingå samarbetsavtal om utbyte av information inte endast med tillsynsmyndigheter i tredje land utan även med myndigheter eller organ i tredje land enligt definitionen i punkt 5 och punkt 5a. Informationsutbytet får ske endast om den lämnade informationen är föremål för garantier om tystnadsplikt som minst är likvärdiga dem som avses i artikel 12 och endast för att nämnda myndigheter eller organ skall kunna utföra sin tillsynsuppgift. Om informationen ursprungligen kommer från en annan medlemsstat får den inte lämnas vidare utan uttryckligt medgivande från de behöriga myndigheter som har lämnat den, och i så fall, endast i syfte som avsågs när dessa myndigheter gav sitt medgivande.

10.3 Sekretesslagen

Regeringens förslag: Möjligheten till sekretess utvidgas för uppgifter som Finansinspektionen får från utländsk myndighet eller utländskt organ. Sekretess skall, om regeringen föreskriver det, gälla för uppgift som Finansinspektionen får enligt avtal med utländsk myndighet eller utländskt organ. Sekretess i verksamhet hos Revisorsnämnden och tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift som tagits emot enligt avtal med utländsk myndighet eller organ, skall inte kunna brytas genom att 14 kap 1–3 §§ sekretesslagen tillämpas i strid med avtalet.

Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian saknas dock förslag om att 14 kap. 1–3 §§ sekretesslagen (1980:100) inte skall kunna tillämpas i verksamhet hos Revisorsnämnden och hos tillsynsmyndighet i konkurs i strid med avtal med utländsk myndighet eller organ.

Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot förslaget i promemorian. *Kammarrätten i Jönköping* har dock ifrågasatt om de organ som omnämns i direktivet täcks av uttrycket utländsk myndighet i förslaget till lagtext.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller att bedöma om artikel 1 i direktivet om utvidgad matris medför att svensk lagstiftning behöver ändras i något avseende är det först och främst av vikt att analysera vilka svenska myndigheter och organ som avses med definitionen i punkterna 5 och 5a. Skäl att frågå den bedömning som tidigare gjorts, nämligen att punkt 5a i direktivet för svenskt vidkommande endast är tillämplig på de kronofogdemyndigheter som av regeringen utsetts att vara tillsynsmyndigheter i konkurs samt på Revisorsnämnden, har inte framkommit (se prop. 1995/96:173 s. 95 f). Punkt 5 är tillämplig på Finansinspektionen. Däremot kan punkt 5 inte anses vara tillämplig på svenskt organ som efter konkursförvaltare och likvidatorer tar befattning med kreditinstituts konkurs, likvidation eller liknande förfaranden. Ett sådant organ kan inte anses fullgöra tillsynsuppgifter i direktivets mening. Detsamma gäller revisorer för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Det anförda leder fram till slutsatsen att det informationsutbyte som kan behöva skyddas är det mellan, å ena sidan, Finansinspektionen, Revisorsnämnden och tillsynsmyndighet i konkurs och, å den andra sidan, tredje lands myndigheter och organ enligt definitionerna i punkt 5 och punkt 5a. För att Finansinspektionen, Revisorsnämnden och tillsynsmyndighet i konkurs skall kunna ingå sådana avtal krävs regeringens bemyndigande enligt 10 kap. 3 § regeringsformen.

En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet regleras i 1 kap. 3 § sekretesslagen. Uppgift för vilken sekretess gäller får enligt bestämmelsen inte röjas för utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation annat än om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart, att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen. Regeringen har tidigare konstaterat att bestämmelsen ger Finansinspektionen möjlighet att i tillsynsarbetet lämna ut handlingar och uppgifter till behöriga utländska myndigheter (se prop. 1992/93:89 s. 135). Regeringen anser dessutom att bestämmelsen ger Revisorsnämnden och tillsynsmyndighet i konkurs samma möjlighet att lämna ut handlingar och uppgifter i tillsynsarbetet till behöriga utländska myndigheter. Sekretesslagen behöver därför inte ändras för att dessa myndigheter skall få lämna ut uppgifter i enlighet med direktivet om utvidgad matris.

När det gäller sekretessskyddet för de uppgifter som myndigheter eller organ enligt definitionerna i punkt 5 och punkt 5a kan komma att lämna

till Finansinspektionen, Revisorsnämnden och tillsynsmyndighet i konkurs gör regeringen följande överväganden. Information som gäller enskildas ekonomi är regelmässigt sekretessbelagd. En i praktiken nödvändig förutsättning för att samarbetsavtal som behandlar utbyte av information skall komma till stånd är att sekretessen består hos den mottagande myndigheten. Finansinspektionen har med stöd av regeringens bemyndigande slutit samarbetsavtal med flera tillsynsmyndigheter på det finansiella området i länder utanför EU. Avtalen innehåller regelmässigt stadganden om sekretess för uppgifter som utbyts mellan myndigheterna. Enligt 8 kap. 5 § sekretesslagen gäller sekretess hos Finansinspektionen i den mån regeringen föreskriver det för uppgifter som inspektionen fått på grund av avtal med motsvarande utländsk myndighet. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte ifråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtalet. Den tystnadsplikt som skall gälla enligt direktivet innebär att förtrolig information som erhållits i tjänsten inte får röjas annat än under vissa förutsättningar. I tidigare lagstiftningsärenden (se t.ex. prop. 1995/96:173 s. 98 f) har ansetts att en motsvarighet för svenska förhållanden bör vara sådan information vars spridning är till skada för den som uppgiften rör samt att den skadeprövning som skall göras enligt bl.a. 8 kap. 5 och 19 §§ samt 9 kap. 12 § syftar just till att sådan information inte skall lämnas ut. Regeringen gör även nu samma bedömning.

I direktivet föreskrivs även att tystnadsplikten gäller för alla personer som arbetar eller som har arbetat för nu aktuella myndigheter samt revisorer och experter som är verksamma för dessa myndigheters räkning. I nyssnämnda lagstiftningsärende gjordes bedömningen att 1 kap. 6 § sekretesslagen motsvarar direktivet i det avseendet. Regeringen gör samma bedömning även nu. För att Finansinspektionen skall kunna sluta samarbetsavtal om informationsutbyte med de myndigheter eller organ som definieras i punkterna 5 och 5a i direktivet om utvidgad matris krävs en ändring i 8 kap. 5 § sekretesslagen. Regeringen föreslår att ordet ”motsvarande” utmönstras ur lagtexten för att sekretessen inte skall vara begränsad till uppgifter som kommer från Finansinspektionens motsvarigheter i utlandet. Som *Kammarrätten i Jönköping* påpekat bör lagtexten justeras så att även uppgifter från ”utländskt organ” sekretessbeläggs.

Av 8 kap. 19 § sekretesslagen följer att sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Sekretessen hindrar dock inte att uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen. Av 9 kap. 12 § andra stycket sekretesslagen följer att sekretess gäller hos Revisorsnämnden i ärende om godkännande eller auktorisation av revisor eller registrering av revisionsbolag eller om upphävande av godkännande, auktorisation eller registrering. Sekretessen gäller för uppgift om vederbörandes ekonomiska ställning eller om annans personliga eller ekonomiska förhållanden om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada eller men om uppgiften röjs. För att samarbetsavtal skall kunna ingås krävs att den sekretess som kommer att gälla hos Revisorsnämnden och tillsynsmyndighet i konkurs är likvärdig den som avses i artikel 12 i första banksamordningsdirektivet. De sekretessbrytande reglerna i 14 kap. 1–3 §§ sek-

retesslagen bör därför inte få tillämpas i strid med avtal med utländsk myndighet eller utländskt organ (jfr prop. 1990/91:42 s. 69 och 71).

Lagrådet har dock pekat på att en sådan ordning kan komma att medföra problem vid överklagande av beslut. *Lagrådet* har därvid bl.a. erinrat om den ändring som gjordes år 1988 i 9 kap. 3 § sekretesslagen och som innebär att skatteseekretessen skärptes på samma sätt som nu föreslås. *Lagrådet* har anfört bl.a. följande. Effekten av regleringen är bl.a. att information som en skattemyndighet erhåller från en utländsk skattemyndighet kan användas i taxeringsförfarandet hos den svenska myndigheten men inte t.ex. i ett skattebrottmål som tar sikte på samma taxering, och denna effekt torde ha varit avsedd. Informationen kan emellertid inte heller användas i en förvaltningsdomstolsprocess efter överklagande. För att det skall kunna ske fordras att förbehåll därom görs i avtalet med den utländska myndigheten. Ett i förarbetena anfört alternativ är att vända sig till den utländska myndigheten och försöka få tillstånd till att lämna uppgifterna vidare (se prop. 1987/88:41 s. 20). *Lagrådet* har vidare anfört att det framstår som sannolikt att beslut som stöds på sådan utländsk information som avses med de nu föreslagna bestämmelserna kan bli överklagade och att det, på samma sätt som i de övriga hänseenden där denna skärpta sekretess införts, synes angeläget att den myndighet som ingår avtalet om informationsmottagandet beaktar behovet av att kunna föra informationen vidare vid överklagande av myndighetens beslut i den ordning som gäller därom.

Som *Lagrådet* påpekat kan beslut som stöds på sådan utländsk information som avses med de nu föreslagna bestämmelserna komma att överklagas. Revisorsnämndens beslut kan t.ex. i enlighet med 26 § lagen (1995:528) om revisorer komma att överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Regeringen anser, i likhet med *Lagrådet*, att det är angeläget att en myndighet som ingår avtal om mottagande av information beaktar behovet av att kunna vidarebefordra informationen vid överklagande av myndighetens beslut. Detta bör kunna ske genom att ett förbehåll som inbegriper detta tas in i avtalet.

Flertalet av lagförslagen föranleds av tre direktiv på kapitaltäckningsområdet. Enligt likalydande bestämmelser i direktiven skall medlemsstaterna ha genomfört direktiven senast två år efter ikraftträdandet. CAD II och hypoteksdirektivet trädde i kraft när de offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning den 21 juli 1998. De skall alltså vara genomförda senast den 21 juli 2000. Direktivet om utvidgad matris trädde i kraft tjugo dagar efter att det offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning den 21 juli 1998. Direktivet skall alltså vara genomfört senast den 10 augusti 2000.

De föreslagna reglerna bör träda i kraft den 1 juli 2000.

Enligt direktiven finns det i vissa fall möjlighet att övergångsvis tillämpa andra regler (se avsnitt 4.2). Det bör överlämnas till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att avgöra i vad mån övergångsregler behövs.

De föreslagna ändringarna innebär i vissa fall att kapitalkraven utvidgas och i andra fall att kraven mildras. Instituterna blir skyldiga att kapitaltäckta vissa risker som inte tidigare omfattats av uttryckliga kapitalkrav. Detta gäller bl.a. positioner i råvaror och i råvaruderivat. Samtidigt innebär några av förslagen att kapitalkraven för vissa slag av tillgångar och positioner kan minska. Detta gäller t.ex. positioner i värdepapper utgivna vid värdepapperisering. Beroende på verksamheten i det enskilda fallet kan alltså kapitalkravet komma att skärpas eller lindras. Sammantaget torde förslagen inte innebära några kostnader eller i vart fall endast försumbara sådana för företagssektorn.

Förslagen innebär att Finansinspektionen kommer att belastas med visst föreskriftsarbete. Detta är dock av temporärt slag och kräver inte ytterligare anslag. Slopandet av kravet på Finansinspektionens medgivande för att räkna in eviga förlagslån i kapitalbasen innebär en resursbesparing. Den besparingen uppvägs dock av något högre kostnader för den löpande tillsynen. Förslaget bedöms sammantaget inte innebära ökade kostnader för inspektionen.

13.1 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen
(1980:100)*8 kap. 5 §*

Paragrafen reglerar sekretess i statliga myndigheters verksamhet på det finansiella området. Enligt *ffjärde stycket andra meningen* gäller absolut sekretess hos Finansinspektionen, i den mån regeringen föreskriver det, om inspektionen från motsvarande utländsk myndighet erhållit uppgifter enligt annat avtal än sådant av riksdagen godkänt avtal som ingåtts med främmande stat eller mellanfolklig organisation. Den föreslagna ändringen medför att området för sekretess utsträcks till att inte endast omfatta uppgifter från motsvarande utländsk myndighet utan även från andra utländska myndigheter och organ med vilka Finansinspektionen ingått avtal.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 10.

8 kap. 19 §

Paragrafen reglerar sekretess hos tillsynsmyndighet i konkurs. En förutsättning för att en tillsynsmyndighet i konkurs skall kunna ingå ett samarbetsavtal om informationsutbyte enligt det s.k. första banksamordningsdirektivet är att den sekretess som kommer att gälla hos tillsynsmyndigheten i konkurs är likvärdig med den som föreskrivs i direktivets artikel 12. Den föreslagna ändringen medför att de sekretessbrytande reglerna i 14 kap. 1–3 §§ sekretesslagen inte får tillämpas i strid med avtal med utländsk myndighet eller utländskt organ.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 10.

9 kap. 12 §

Andra stycket tar sikte på Revisorsnämndens verksamhet. En förutsättning för att Revisorsnämnden skall kunna ingå ett samarbetsavtal om informationsutbyte enligt det s.k. första banksamordningsdirektivet är att den sekretess som kommer att gälla i Revisorsnämndens verksamhet är likvärdig den som gäller enligt artikel 12 i direktivet. Den föreslagna ändringen medför att föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ sekretesslagen inte får tillämpas i strid med avtal med utländsk myndighet eller utländskt organ.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 10.

13.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 1999/2000:94

2 kap. 6 §

Tredje stycket har ändrats så att eviga förlagslån får räknas in i kapitalbasen som supplementärt kapital.

Bestämmelsen om att tidsbegränsade förlagslån endast får räknas in i kapitalbasen upp till ett belopp motsvarande 50 procent av primärt kapital har tagits bort. Detsamma gäller bestämmelsen om att förlagslån med en kvarvarande löptid som understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 procent av det nominella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen. Förslaget medför att sådana bestämmelser i stället kommer att tas in i föreskrifter från regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen.

Som framgår av fjärde stycket kan Finansinspektionen i ett enskilt fall medge att andra tillskott eller reserver räknas som primärt eller supplementärt kapital.

I 2 kap. 8 § finns bestämmelser om att förlagslån med en ursprunglig löptid på minst två år får räknas in i kapitalbasen för att täcka marknads- och kostnadsrisker. Ett bemyndigande för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen att meddela föreskrifter om vilka poster som får räknas till kapitalbasen enligt nämnda paragraf och omfattningen av dessa finns i 8 kap. 1 § 2.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 8.

3 kap. 1 §

Ändringar föreslås i paragrafens *första stycke*.

En i sak ny *punkt A.6* har lagts till. I punkten föreskrivs att åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i punkterna 1–5 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver skall åsättas riskvikten 0 procent.

Punkten A.7 har justerats så att en placering som har säkrats med en fordran som avses i punkten A.6 skall åsättas riskvikten 0 procent.

I *punkten B.1* har hänvisningen till Allmänna Pensionsfonden tagits bort. AP-fonderna är en del av staten och omfattas följaktligen av punkten A.2.

En i sak ny *punkt B.6* har lagts till. I punkten föreskrivs att åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i punkterna 1–5 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver skall åsättas riskvikten 20 procent.

Punkten B.7 har justerats så att en placering som har säkrats med fordran som avses i punkten B.6 skall åsättas riskvikten 20 procent.

En ny *punkt C.2* har lagts till. I punkten föreskrivs att åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i punkten 1 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver skall åsättas riskvikten 50 procent.

Med stöd av bemyndigandena i punkterna A.6, B.6 och C.2 kan föreskrifter meddelas om att riskvikten 0 procent, 20 procent eller 50 procent skall tillämpas på placeringar som annars skulle ha getts en högre riskvikt.

Bestämmelserna har även behandlats i avsnitten 5 och 6.5.2.

4 kap. 1 §

I *första stycket* har termen råvaror lagts till. Tillägget innebär att innehav av fysiska råvaror skall räknas in i handelslagret under förutsättning att övriga kriterier är uppfyllda.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitten 6.1 och 6.2.

4 kap. 2 §

Ändringarna i *andra stycket* är av motsvarande slag som ändringarna i 3 kap. 1 §.

4 kap. 6 §

Ändringarna i *andra stycket* är av motsvarande slag som ändringarna i 3 kap. 1 §.

4 kap. 8 §

I paragrafen har tagits in en allmänt utformad bestämmelse om att institut skall underkastas ett kapitalkrav för valuta- och råvarurisker och att kapitalkravet skall beräknas för sådana risker i *hela* verksamheten, dvs. inte endast för positioner i handelslagret. Förslaget innebär att bestämmelser om kapitalkravets storlek och hur det skall beräknas kommer att tas in i föreskrifter från regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen.

För att genomföra CAD II skall guld behandlas som en valuta vid beräkning av kapitalkrav. Med termen råvara avses guld och andra råvaror. Paragrafen ger alltså stöd för föreskrifter om kapitalkrav för positioner i såväl guld som andra råvaror.

5 kap. 4 §

I *första stycket* har en följdändring tagits in med anledning av förslaget till ny lydelse av 3 kap. 1 §.

5 kap. 6 §

Genom paragrafen, som är ny, genomförs den möjlighet till undantag som finns i punkten 8 i bilaga 6 till kapitalkravsdirektivet. Bestämmelsen innebär att ett institut under vissa närmare angivna omständigheter får överskrida de i 5 kap. 1 och 3 §§ angivna gränsvärdena för exponeringar mot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning. Detta

gäller dock endast om den överskridande exponeringen uteslutande hänför sig till handelslagret. Ett institut som överskrider gränsvärdena skall uppfylla det särskilda kapitalkrav och de villkor i övrigt för den överskridande exponeringen som regeringen föreskriver. Med stöd av 8 kap. 3 § kan regeringen bemyndiga Finansinspektionen att meddela sådana föreskrifter.

Ett institut får överskrida gränsvärdena i 5 kap. 1 och 3 §§ endast efter Finansinspektionens medgivande. Ett sådant medgivande behöver naturligtvis inte utformas så att institutet före varje överskridande av gränsvärdena måste tillfråga Finansinspektionen. Medgivandet kan alltså utformas som en generell rätt att överskrida gränsvärdena i 5 kap. 1 och 3 §§ under förutsättning att de i föreskrifterna angivna kraven är uppfyllda.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 7.

6 kap. 9 §

Paragrafen anger att metoderna för beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav även skall tillämpas på finansiella företagsgrupper.

I *andra stycket* har en hänvisning till 4 kap. 9 § lagts till. Tillägget innebär att kapitalkravet för marknadsrisker får, efter Finansinspektionens medgivande, beräknas med en egen modell.

En finansiell företagsgrupp skall beräkna ett kapitalkrav för råvarurisker. Detta följer av förevarande paragrafs hänvisning till 4 kap. 8 §.

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 6.6.

7 kap. 16 §

I *andra stycket* har det tagits in en bestämmelse om att beslut om föreskrifter (s.k. normbeslut) som Finansinspektionen, efter regeringens bemyndigande, fattar inte får överklagas hos länsrätt. Beslut i normgivningsärenden är normalt av sådant slag att de inte lämpar sig för domstolsprövning (jfr prop. 1997/98:186 s. 87).

Bestämmelsen har även behandlats i avsnitt 9.

8 kap. 1 §

Paragrafen, som har tagits in i ett nytt kapitel, motsvarar i huvudsak tidigare 7 kap. 17 §. Bemyndigandet i *punkten 1* har förtydligats så att det klart framgår att föreskrifter kan meddelas om villkor för att räkna in poster i kapitalbasen och räkna av poster från densamma enligt 2 kap. 6 § respektive 7 §, omfattningen av dessa poster samt hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas enligt samma paragrafer.

I *punkten 2* har en redaktionell ändring tagits in.

Punkten 5 har justerats med hänsyn till det föreslagna bemyndigandet i 4 kap. 8 §.

Paragrafen, som har tagits in i ett nytt kapitel, motsvarar helt tidigare 7 kap. 18 § första stycket.

8 kap. 3 §

Paragrafen, som har tagits in i ett nytt kapitel, motsvarar närmast tidigare 7 kap. 18 § andra stycket.

I kapitaltäckningslagen anges i flera bestämmelser att regeringen får fatta vissa beslut eller meddela vissa föreskrifter. I paragrafen har med beaktande av *Lagrådets* synpunkter, tagits in en uttömmande uppräkningslista av när regeringen får bemyndiga Finansinspektionen att fatta sådana beslut eller meddela sådana föreskrifter. I paragrafen hänvisas till samtliga bemyndiganden för regeringen utom 7 kap. 14 §; där det föreskrivs att institut som står under tillsyn enligt lagen skall bekosta Finansinspektionens verksamhet enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar.

Bilagan finns endast i den tryckta upplagan

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 1

Bilagan finns endast i den tryckta upplagan.

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 2

Bilagan finns endast i den tryckta upplagan.

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 3

Remissinstanser som yttrat sig över Promemoria om moderniserade kapitaltäckningsregler

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 4

Sveriges riksbank, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Jönköping, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Riksskatteverket, Konkurrensverket, Kammarkollegiet, Juridiska fakulteten vid Stockholms Universitet, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens förening, Finansbolagens förening, Industrins finansförening, Fristående Sparbankers Riksförbund, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska kyrkans centralstyrelse, Svenska kyrkans församlingsförbund, Statens bostadskreditnämnd (BKN), Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB), Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund, Svenska Fondhandlareföreningen, Allmänna pensionsfondens första-tredje fondstyrelser, Allmänna pensionsfondens sjunde fondstyrelse, Villaägarnas Riksförbund.

Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 5 och 19 §§ samt 9 kap. 12 § sekretesslagen (1980:100)⁵ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.**5 §⁶**

Sekretess gäller i statlig myndighets verksamhet, som består i tillståndsgivning eller tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet, värdepappersmarknaden eller försäkringsväsendet, för uppgift om

1. affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att han lider skada om uppgiften röjs,
2. ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser.

I ärende hos statlig myndighet om innehav av

1. aktier i bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag eller försäkringsaktiebolag,
2. andelar i medlemsbank eller kreditmarknadsförening, eller
3. aktier eller andelar i börs, auktoriserad marknadsplats eller clearingorganisation

gäller sekretess för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden om det kan antas att den enskilde lider skada eller men om uppgiften röjs. Sekretess gäller inte för beslut av myndigheten och inte heller för uppgift som erhållits från annan myndighet om uppgiften inte är sekretessbelagd där.

Sekretess gäller vidare i statlig myndighets verksamhet, som består i övervakning enligt insiderlagen (1990:1342), övervakning enligt lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument eller kontroll enligt valutaväxlingslagen (1996:1006), för sådan uppgift om enskilda ekonomiska eller personliga förhållanden, vilken på begäran har lämnats av någon som är skyldig att lämna uppgifter till myndigheten. Rör uppgiften den uppgiftsskyldige gäller dock sekretess endast om denne kan antas lida skada eller men om uppgiften röjs och sekretess inte motverkar syftet med uppgiftsskyldigheten.

Sekretess gäller, i den mån riks-

Sekretess gäller, i den mån riks-

⁵ Lagen omtryckt 1992:1474.

⁶ Senaste lydelse 1998:264.

dagen har godkänt avtal härom med främmande stat eller mellanfolklig organisation, hos myndighet i verksamhet som avses i första–tredje styckena för sådan uppgift om affärs- eller driftförhållanden och ekonomiska eller personliga förhållanden som myndigheten erhållit enligt avtalet. Samma sekretess gäller hos Finansinspektionen, i den mån regeringen föreskriver det, om inspektionen från *motsvarande* utländsk myndighet erhållit uppgifter enligt annat avtal. Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtalet.

Regeringen kan för särskilt fall förordna om undantag från sekretessen enligt första stycket 1, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

Utan hinder av sekretess får uppgift enligt första stycket lämnas till en börs om uppgiften behövs för att börsen skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller annan författning.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

19 §

Sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilda affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:672).

Sekretess gäller hos tillsynsmyndighet i konkurs för uppgift om enskilda affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada om uppgiften röjs. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i konkurslagen (1987:672). *Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtal som ingåtts med utländsk myndighet eller utländskt organ.*

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

9 kap.
12 §⁷

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 5

Sekretess gäller i ärende om någons inträde i Advokatsamfundet, om disciplinärt ingripande mot advokat eller om advokats utslutning ur samfundet för uppgift om hans ekonomiska ställning eller om annans personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör lider skada eller men om uppgiften röjs.

Motsvarande sekretess gäller i ärende om godkännande eller auktorisation av revisor eller registrering av revisionsbolag, om disciplinärt ingripande mot godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag eller om upphävande av godkännande, auktorisation eller registrering. Sekretessen enligt detta stycke gäller inte beslut i ärendet.

Motsvarande sekretess gäller i ärende om godkännande eller auktorisation av revisor eller registrering av revisionsbolag, om disciplinärt ingripande mot godkänd eller auktoriserad revisor eller registrerat revisionsbolag eller om upphävande av godkännande, auktorisation eller registrering. *Föreskrifterna i 14 kap. 1–3 §§ får inte i fråga om denna sekretess tillämpas i strid med avtal som ingåtts med utländsk myndighet eller utländskt organ.* Sekretessen enligt detta stycke gäller inte beslut i ärendet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

⁷Senaste lydelse 1995:532.

13.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

dels att rubriken närmast före 4 kap. 8 § skall utgå,

dels att 2 kap. 6 §, 3 kap. 1 §, 4 kap. 1, 2, 6 och 8 §§, 5 kap. 4 §, 6 kap. 9 § samt 7 kap. 16 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 7 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §⁸

Kapitalbasen utgörs av summan av primärt och supplementärt kapital efter avräkning enligt 7 § och 5 kap. 4 § tredje stycket 2. Det primära kapitalet skall utgöra minst hälften av kapitalbasen.

Med primärt kapital avses:

A. I bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag och värdepappersbolag eget kapital med undantag för kumulativa preferensaktier, i sparbanker reservfonder, i medlemsbanker och kreditmarknadsföreningar eget kapital med undantag för förlagsinsatser samt i Svenska skeppshypotekskassan kassans reservfond. Från eget kapital skall undantas uppskrivningsfonder.

B. I banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag kapitalandelen av skatteutjämningsreserv och periodiseringsfond.

C. I banker och kreditmarknadsföretag kapitalandelen av det belopp som svarar mot bankens eller företagens reserver till följd av avskrivning på egendom som upplåtits till nyttjande.

Med supplementärt kapital avses värdet av förlagslån och andra skuldförbindelser *med en ursprunglig löptid på minst fem år och med rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer, dock sammanlagt högst till ett belopp som motsvarar hälften av det primära kapitalet. Förlagslån och andra skuldförbindelser vilkas återstående löptid understiger fem år får tas upp till ett belopp som motsvarar högst 20 % av det no-*

Med supplementärt kapital avses värdet av skuldförbindelser *som medför rätt till betalning först efter institutets övriga borgenärer (förlagslån) och som har en ursprunglig löptid på minst fem år.*

⁸Senaste lydelse 2000:42.

minella värdet för varje helt år som återstår till förfallodagen.

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 5

Som primärt eller supplementärt kapital får dessutom, efter medgivande av Finansinspektionen, räknas värdet av förlagsinsatser samt andra kapitaltillskott och reserver än som sägs i andra och tredje styckena.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1§¹

Kapitalkravet för kreditrisker enligt 2 kap. 2 § bestäms i förhållande till ett instituts tillgångar och åtaganden som inte ingår i handelslagret. Tillgångar och åtaganden delas in i följande grupper:

A 1. Inneliggande kassa, checkar och postremissväxlar.

2. Placeringar och fordringar för vilka svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet svarar.

3. Placeringar och fordringar för vilka en utländsk stat eller centralbank svarar, om placeringen eller fordran gäller i den utländska statens valuta och är refinansierad i samma valuta.

4. Övriga placeringar och fordringar för vilka svarar Europeiska gemenskaperna eller någon av de utländska stater eller centralbanker som regeringen föreskriver.

5. Placeringar och fordringar för vilka svarar en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–5 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–5.

B 1. Placeringar och fordringar för vilka *Allmänna pensionsfonden*, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981)

7. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–6.

B 1. Placeringar och fordringar för vilka Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag med tillstånd enligt 3 kap. 4 § första stycket 4 och 5 lagen (1991:981) om värdepappers-

¹ Senaste lydelse 1995:1598.

om värdepappersrörelse svarar. rörelse svarar.

2. Placeringar och fordringar för vilka svarar en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver.

3. Placeringar och fordringar med en återstående löptid av högst ett år för vilka ett utländskt kreditinstitut svarar.

4. Placeringar och fordringar för vilka svarar ett utländskt kreditinstitut i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver.

5. Placeringar och fordringar för vilka svarar någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–5 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

6. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–5.

7. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som anges i 1–6.

C. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av panträtt i bostadsfastighet eller tomträtt till sådan fastighet inom det uppskattade värde som institutet bestämt efter särskild värdering.

C. 1. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden, för vilka säkerheten utgörs av panträtt i bostadsfastighet eller tomträtt till sådan fastighet inom det uppskattade värde som institutet bestämt efter särskild värdering.

2. Placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

D. Övriga placeringar, fordringar, garantiförbindelser och andra åtaganden.

Vid bestämmandet av kapitalkravet undantas

– sådana övervärden och tillskott som enligt 2 kap. 7 § andra respektive tredje stycket skall räknas av från kapitalbasen,

– sådana tillskott som avses i 2 kap. 7 § fjärde stycket,

– sådana icke likvida tillgångar som räknats av från kapitalbasen enligt 2 kap. 8 §,

– sådana poster som inte skall räknas in vid bestämmandet av ett instituts exponeringar enligt 5 kap. 4 § tredje stycket 2 och som räknats av från kapitalbasen,

– fordringar mot företag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som institutet och som omfattas av bestämmelserna i 6 kap. om fullständig konsolidering eller konsolidering genom klyvningsmetod,

– fordringar som har garanterats av ett företag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som institutet och som omfattas av bestämmelserna i 6 kap. om fullständig konsolidering eller konsolidering genom klyvningsmetod.

Vid bestämmandet av kapitalkravet skall tillgångarna och åtagandena tas upp till sammanlagt

- 0 % av summan av de poster som anges i första stycket A,
- 20 % av summan av de poster som anges i första stycket B,
- 50 % av summan av de poster som anges i första stycket C, samt
- 100 % av summan av de poster som anges i första stycket D.

4 kap.

1 §

Ett instituts handelslager utgörs av sådana positioner i finansiella instrument som institutet tagit för att på kort sikt göra en vinst eller för att skydda andra positioner i handelslagret. Till handelslagret skall också räknas sådana exponeringar som uppkommit till följd av oavslutade affärer i finansiella instrument eller inte fullgjorda leveranser av sådana instrument.

Ett instituts handelslager utgörs av sådana positioner i finansiella instrument *och råvaror* som institutet tagit för att på kort sikt göra en vinst eller för att skydda andra positioner i handelslagret. Till handelslagret skall också räknas sådana exponeringar som uppkommit till följd av oavslutade affärer i finansiella instrument *och råvaror*, eller inte fullgjorda leveranser av sådana instrument *och råvaror*.

Handelslagret utgörs vidare av ett instituts resultatförda men oreglerade fordringar som är hänförliga till poster i handelslagret, såsom fordringar på avgifter, provisioner, räntor och utdelningar.

2 §

Kapitalkravet för ränteanknutna finansiella instrument som ingår i ett instituts handelslager bestäms på grundval av emittentens kreditvärdighet och instrumentens löptid. Kapitalkravet omfattar specifik och generell risk i positionerna. Vid beräkning av kapitalkravet får institutet mot varandra räkna av positioner vilkas värde ökar vid ökning av instrumentets eller underliggande instruments värde (långa positioner) och övriga positioner (korta positioner) i finansiella instrument, om instrumenten är av samma slag och utgivna av samma emittent eller, i fråga om finansiella instrument med andra finansiella instrument som underliggande tillgång, om den underliggande tillgången utgörs av instrument som uppfyller dessa villkor.

Vid bestämmandet av kapitalkravet avseende den specifika risken skall de ränteanknutna finansiella instrumenten delas in i följande grupper:

A. Placeringar och fordringar

1. där emittenten är svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet,

2. där emittenten är någon utländsk stat eller centralbank som regeringen föreskriver,

3. där emittenten är en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver,

4. som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–3 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver,

4. för vilka säkerheten utgörs av placeringar eller fordringar som anges i 1–3.

5. för vilka säkerheten utgörs av placeringar eller fordringar som anges i 1–4.

B. Placeringar och fordringar

1. där emittenten är ett kreditinstitut eller värdepappersbolag,

2. där emittenten är en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

3. där emittenten är ett utländskt kreditinstitut eller värdepappersföretag i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,

4. där emittenten är någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver,

5. som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–4 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver,

5. för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som avses i 1–4,

6. för vilka säkerheten utgörs av sådana placeringar eller fordringar som avses i 1–5,

6. som uppfyller särskilda krav i fråga om marknadsnotering, likviditet och kreditvärdighet hos emittenten.

7. som uppfyller särskilda krav i fråga om marknadsnotering, likviditet och kreditvärdighet hos emittenten.

C. Övriga placeringar och åtaganden.

Kapitalkravet för den specifika risken skall i varje enskild valuta motsvara

– 0 % av summan av de poster som anges i andra stycket A,

– 0,25 %, 1,00 % och 1,60 % av summan av de poster som anges i andra stycket B, beroende på om den återstående löptiden är högst 6 månader, mellan 6 och 24 månader respektive över 24 månader, samt

– 8 % av summan av de poster som anges i andra stycket C.

Kapitalkravet för den generella risken skall i varje enskild valuta bestämmas enligt antingen en löptidsbaserad eller en durationsbaserad metod.

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 5

6 §

Om ett institut har betalat för finansiella instrument som ingår i handelslagret innan dessa har mottagits eller levererat instrumenten utan att likvid erhållits för dem skall kapitalkravet bestämmas till 8 % av värdet av de finansiella instrumenten eller likviden sedan värdet multiplicerats med det riskvikttal som enligt andra stycket gäller för motparten i transaktionen. Om transaktionen gjorts över en stats gräns gäller vad nu sagts endast om en eller flera dagar har förflutit efter det att betalningen eller leveransen ägt rum.

Det i första stycket avsedda riskvikttalet utgör

A. 0 % för

1. svenska staten, en svensk kommun eller därmed jämförlig samfällighet,

2. utländska stater eller centralbanker som regeringen föreskriver,

3. en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver.

3. en sådan utländsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, med befogenhet att kräva in offentlig uppbörd, som regeringen föreskriver,

4. fordringar och placeringar som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–3 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.

B. 20 % för

1. *Allmänna pensionsfonden,*
2. ett kreditinstitut eller värdepappersbolag,
3. en svensk börs eller clearingorganisation,
4. en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
5. ett utländskt kreditinstitut eller värdepappersföretag i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
6. en börs eller clearingorganisation i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
7. någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver.

1. ett kreditinstitut eller värdepappersbolag,
2. en svensk börs eller clearingorganisation,
3. en kommun eller därmed jämförlig samfällighet i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
4. ett utländskt kreditinstitut eller värdepappersföretag i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
5. en börs eller clearingorganisation i någon av de utländska stater som regeringen föreskriver,
6. någon av de internationella utvecklingsbanker som regeringen föreskriver,
7. *fordringar och placeringar som inte är mer riskfyllda än de som anges i 1–6 och som uppfyller de krav regeringen föreskriver.*

C. 100 % för övriga motparter.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte återköpsavtal (repor och omvända repor), värdepapperslån och sådana derivatinstrument som regeringen föreskriver. För dessa skall kapitalkravet i stället beräknas i enlighet med vad regeringen föreskriver.

8 §⁹

Om ett instituts totala nettoposition i annan valuta än redovisningsvalutan enligt 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) för hela verksamheten överstiger 2 % av kapitalbasen enligt 2 kap. 6–8 §§ skall kapitalkravet motsvara 8 % av det överskjutande beloppet.

Med ett instituts totala nettoposition i annan valuta än redovisningsvalutan avses den högsta summan av ett instituts korta nettopositioner eller långa nettopositioner i olika valutor.

Ett institut skall uppfylla kapitalkravet för valutarisk och råvarurisk. Kravet skall beräknas för hela verksamheten enligt föreskrifter som regeringen meddelar.

⁹Senaste lydelse 2000:42.

För balanserade positioner i nära korrelerade valutor får tillämpas ett kapitalkrav motsvarande 4 % av värdet av den balanserade positionen. Vidare får ett lägre kapitalkrav tillämpas för valutor som omfattas av mellanstatliga bindande överenskomelser om valutakurs-samarbete.

Efter medgivande av Finansinspektionen får en simuleringsmetod användas vid beräkning av kapitalkravet enligt denna paragraf.

5 kap.

4 §¹⁰

Vid bestämmandet av ett instituts exponering enligt 1 och 3 §§ skall inte räknas in de poster som avses i 3 kap. 1 § första stycket A 2–6.

Vid bestämmandet av ett instituts exponering enligt 1 och 3 §§ skall inte räknas in de poster som avses i 3 kap. 1 § första stycket A 2–7.

Vid valutatransaktioner omfattas inte exponeringar som uppkommer i samband med normal avveckling av en transaktion under två dygn efter betalning. Vid köp eller försäljning av finansiella instrument omfattas inte exponeringar som uppkommer i samband med normal avveckling av en transaktion under fem vardagar efter den tidpunkt då antingen betalning har skett eller de finansiella instrumenten har levererats.

Regeringen får föreskriva att även andra poster än dem som anges i första stycket inte skall räknas in vid bestämmandet av ett instituts exponeringar enligt detta kapitel, om

1. kreditrisken är låg, eller
2. posterna räknats av från institutets kapitalbas.

¹⁰ Senaste lydelse 1995:1598.

7 §

Värdet av ett instituts exponeringar i handelslagret mot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning får, efter medgivande av Finansinspektionen, överstiga de gränsvärden som anges i 1 §, om institutet uppfyller det särskilda kapitalkrav och de villkor i övrigt för den överstigande exponeringen som regeringen föreskriver.

6 kap.

9 §

Kapitalbasen för den finansiella företagsgruppen skall bestämmas i enlighet med vad som anges i 2 kap. 6–8 §§. Även den del av kapitalbasen som belöper på minoritetsandelar skall ingå. Goodwill som belöper på företag som omfattas av gruppbaserad redovisning skall räknas av från primärt kapital.

Vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker skall tillgångar och åtaganden tas upp till de värden som föreskrivs i 3 kap. 1 §. Vid beräkning av kapitalkrav för marknadsrisker skall reglerna i 4 kap. 2–8 §§ tillämpas. Exponeringar skall bestämmas på sätt som anges i 5 kap.

Vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisker skall tillgångar och åtaganden tas upp till de värden som föreskrivs i 3 kap. 1 §. Vid beräkning av kapitalkrav för marknadsrisker skall reglerna i 4 kap. 2–8 §§ *eller* 9 § tillämpas. Exponeringar skall bestämmas på sätt som anges i 5 kap.

7 kap.

16 §

Beslut som Finansinspektionen meddelar med stöd av 12 § får överklagas hos kammarrätten.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. *Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).* Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande skall gälla omedelbart.

17 §¹¹

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen skall meddela närmare föreskrifter om

1. hur kapitalbasen skall beräknas enligt 2 kap. 6 och 7 §§,

1. villkor för att räkna in poster i kapitalbasen och räkna av poster från densamma enligt 2 kap. 6 § respektive 7 §, omfattningen av dessa poster och hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas enligt samma paragrafer,

2. vilka poster som får räknas till kapitalbasen enligt 2 kap. 8 § och omfattningen av dessa samt vilka icke likvida tillgångar som skall räknas av från kapitalbasen enligt samma paragraf,

2. vilka poster som får räknas in i kapitalbasen enligt 2 kap. 8 § och omfattningen av dessa samt vilka icke likvida tillgångar som skall räknas av från kapitalbasen enligt samma paragraf,

3. beräkning av kapitalkraven enligt 3 kap. 1 och 2 §§,

4. vilka poster som skall ingå i handelslagret enligt 4 kap. 1 § och omfattningen av dessa,

5. beräkning av kapitalkraven enligt 4 kap. 2–8 §§,

5. beräkning av kapitalkraven enligt 4 kap. 2–7 §§,

6. hur exponeringarna skall värderas vid beräkningen av ett instituts exponeringar enligt 5 kap. 1 och 3 §§,

7. hur konsolidering skall ske och hur kapitalbasen skall beräknas enligt 6 kap. 6–9 §§,

8. innehållet, utformningen och omfattningen av den redovisning eller information som skall lämnas enligt 5 §,

9. omfattningen och fullgörandet av rapporteringsskyldigheten enligt 11 §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2000.

2. I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 16 § i dess äldre lydelse.

¹¹ Senaste lydelse 1995:756.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2000-03-14

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet
Leif Thorsson, regeringsrådet Rune Lavin.

Enligt en lagrådsremiss den 24 februari 2000 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
2. lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Peter Fredby och hovrättsassessorn Henrik Holmberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen

Förslagen innebär att de sekretessbrytande bestämmelserna i 14 kap. 1 - 3 § sekretesslagen inte får tillämpas i strid med ett mellanstatligt avtal avseende vissa nya kategorier av information. Beträffande 8 kap. 5 § innebär förslaget endast en mindre utvidgning av området.

Genom en ändring år 1988 i 9 kap. 3 § sekretesslagen skärptes sekretessen på samma sätt som nu föreslås. Avsikten var att möjliggöra att svenska myndigheter i större utsträckning skulle kunna få del av information som var sekretessbelagd i utlandet (prop. 1987/88:41 s. 14 ff). Behov av denna skärpta sekretess ansågs för det dåvarande föreligga endast på skatteområdet; andra myndigheter hade inte visat på något större behov av starkare sekretesskydd för utländska uppgifter inom sina respektive verksamhetsområden. En förutsättning angavs vara att sekretessåtagandet gentemot utländsk stat skulle finnas i ett av riksdagen godkänt avtal, eftersom det annars skulle ligga i regeringens hand att åstadkomma sekretesskyddet. (A. prop. s. 19.) En motsvarande reglering infördes senare i 8 kap. 5 § avseende Finansinspektionen (prop. 1991/92:113, bl.a. s. 132) och i 8 kap. 6 § avseende bl.a. tillsynen på konkurrensområdet (prop. 1992/93:120, bl.a. s. 13 ff). I det förstnämnda fallet ansågs att sekretesskyddet under vissa förutsättningar borde utsträckas till uppgifter som erhållits enligt avtal som inte godkänts av riksdagen, nämligen sådana som ingåtts med stöd av bemyndigande enligt 10 kap. 3 § regeringsformen och som alltså avsett fråga där den mellanstatliga överenskommelsen inte krävt riksdagens medverkan. Ytterli-

gare bestämmelser av likartat slag finns i 7 kap. 14 § och 8 kap. 24 § sekretesslagen.

Prop. 1999/2000:94
Bilaga 6

Effekten av regleringen är bl.a. att information som en skattemyndighet erhåller från en utländsk skattemyndighet kan användas i taxeringsförfarandet hos den svenska myndigheten men inte t.ex. i ett skattebrottmål som tar sikte på samma taxering, och denna effekt torde ha varit avsedd. Informationen kan emellertid inte heller användas i en förvaltningsdomstolsprocess efter överklagande. För att det skall kunna ske fordras att förbehåll därom görs i avtalet med den utländska myndigheten. Ett i förarbetena anfört alternativ är att vända sig till den utländska myndigheten och försöka få tillstånd till att lämna uppgifterna vidare (prop. 1987/88:41 s. 20).

Det framstår som sannolikt att beslut som stöds på sådan utländsk information som avses med de föreslagna bestämmelserna kan bli överklagade. På samma sätt som i de övriga hänseenden där denna skärpta sekretess införts synes det angeläget att den myndighet som ingår avtalet om informationsmottagandet beaktar behovet att föra informationen vidare vid överklagande av myndighetens beslut i den ordning som gäller därom. De nu föreliggande förslagen ansluter emellertid till en ordning som tillämpats i ett flertal fall och föranleder inte annat än detta påpekande.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Förslaget innehåller i nästan alla väsentliga frågor bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter i ämnet. Av motiveringen framgår att avsikten dock är att föreskrifterna i realiteten skall beslutas av Finansinspektionen. Trots detta sägs inte i de föreslagna bestämmelserna att subdelegation skulle vara tillåten. Vid föredragningen inför Lagrådet påpekades att en generell rätt för regeringen att till Finansinspektionen vidaredelegera rätten att meddela föreskrifter redan finns i lagen i en bestämmelse i 7 kap. 18 § andra stycket. Där föreskrivs att regeringen får bemyndiga Finansinspektionen att meddela sådana föreskrifter och fatta sådana beslut som enligt lagen ankommer på regeringen. Denna bestämmelse har funnits i lagen sedan dess tillkomst.

Frågan är om bestämmelsen i 7 kap. 18 § andra stycket kan anses ha tillämpning också på nya bemyndiganden som förs in i lagen genom senare lagändringar. Enligt 8 kap. 11 § regeringsformen kan riksdagen, om den bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, därvid medge att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser. Ordalydelsen vittnar om att riksdagens medgivande till subdelegation skall ske i samband med att bemyndigandet ges för regeringen. Se härtill Petrén och Ragnemalm, Sveriges

grundlagar och tillhörande författningar med förklaringar, 1980, s. 191. Avsikten med bestämmelsen torde bl.a. vara att riksdagen beträffande varje bemyndigande skall beredas tillfälle att överväga om en subdelegation till en myndighet kan anses lämplig.

Den här påpekade bristen i de föreslagna bemyndigandena kan mycket lätt avhjälpas genom att orden ", efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen" fogas till ettvarrt bemyndigande. Det kan för övrigt nämnas att bemyndigandet i 7 kap. 17 §, vilket också föreslås bli föremål för ändring, innehåller just detta ordval trots bestämmelsen i 7 kap. 18 § andra stycket. Möjligen kan det tyckas onödigt och närmast vara ett utslag av överdriven formalism att göra dessa ändringar i förslaget, eftersom det av motiveringen ändå klart framgår att Finansinspektionen skall besluta föreskrifterna. En olägenhet är dock att om 7 kap. 18 § andra stycket skulle anses vara tillämplig på de föreslagna bemyndigandena riksdagen inte kan hindra en subdelegation till Finansinspektionen utan att besluta en uttrycklig regel som förbjuder en dylik delegation. Det skulle med andra ord inte vara tillräckligt att riksdagen underlät att nämna möjligheten till subdelegation i bemyndigandet för regeringen.

Bestämmelsen i 8 kap. 11 § regeringsformen kräver för subdelegation från regeringen till en förvaltningsmyndighet eller en kommun inte uttryckligen förordningens form, men denna används ändå regelmässigt. Vad gäller den nu aktuella lagen finns i förordningen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag ett stort antal vidaredelegationer till Finansinspektionen. Flertalet av de i lagrådsremissen föreslagna bemyndigandena kommer att finnas i lagrum som redan anges i förordningen (ett undantag är bemyndigandet i 5 kap. 7 §). Vid föredragningen inför Lagrådet framfördes att om det lagrum vari ett förslaget bemyndigande skulle komma att ingå redan fanns upptaget i förordningen något nytt beslut av regeringen om subdelegation inte skulle behövas. Denna lagstiftningsteknik skulle med andra ord innebära att ett beslut om subdelegation som en gång fattats skulle komma att omfatta även framtida bemyndiganden. En konsekvens härav är också att Finansinspektionen skulle få besluta föreskrifter så snart lagändringarna med bemyndiganden för regeringen trätt i kraft; något mellankommande beslut av regeringen om subdelegation skulle inte vara erforderligt.

Med det ovan sagda har Lagrådet velat peka på att den lagstiftningsteknik som är avsedd att komma till användning kan sättas ifråga i vissa hänseenden, bl.a. beträffande frågan om bestämmelsen i 8 kap. 11 § regeringsformen kommer att ges en korrekt tillämpning.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 2000

Närvarande: statsrådet Hjelm-Wallén, ordförande, och statsråden,
Freivalds, Thalén, Winberg, Ulvskog, Sahlin, von Sydow, Klingvall,
Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson,
Lejon, Lövdén

Föredragande: Lars-Erik Lövdén

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:94 Moderniserade kapital-
täckningsregler m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
---------------------------	---	--

Sekretesslag (1980:100)

377L0780

Lag (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

3 kap. 1 §, 4 kap. 2, 6 och 8 §§, 5 kap. 4 och 6 §§, samt 8 kap. 1–3 §§.

389L0647
393L0006